

Digitaalvaldkonna tippkohtumine toob Eestisse EL-i riigijuhid

EUROOPA LIIDU TIPPKOHTUMINE: Valitsus- ja riigijuhid pidasid veebruaris nõu päikeselisel Maltal. Nüüd kogunetakse Tallinnas, kus arutatakse Euroopa digitaalse tuleviku üle.

Homme ja ülehomme toimub Tallinnas aasta tähtsaim poliitikasündmus – Euroopa Liidu riigijuhid kogunevad digitaalvaldkonna tippkohtumisele ning peavad Kultuurikatlas aru Euroopa Liidu digitaalse võimekuse üle. Peaminister Jüri Ratas saatis kolleegidele digitaalse videopöördumise, milles kutsus üles aruteludele EL-i digitaalsest tulevikust.

Tippkohtumise aruteludes vaadeldakse perspektiive kuni aastani 2025 ning keskendutakse Euroopa digitaalse tuleviku ülesehitamise sellistele kesksetele teemadele nagu usaldusväärus, turvalisus, e-valitsemine, tööstus, majandus ja ühiskond.

Tallinna tippkohtumine on platvorm algatamiseks kõrgetasemelisi arutelusid digitaalse innovatsiooni edasistest plaanidest, et Euroopa püsiks tehnoloogilises arengus esirinnas ning saaks järgnevat aastate jooksul ülemaailmseks digitaalseks liidriks.

Uus digiühiskond

Tehnoloogilised muutused ja digiteerimine mõjutavad põhjalikult meie töökohti, tööstusvaldkondi ning hariduse ja sotsiaalhoolekande süsteeme. Nagu märgiti Rooma deklaratsioonis, on oluline, et Euroopa läheks tehnoloogiliste muutustega kaasa tagamaks meie kodanikele jõukas ja jätkusuutlik tulevik. Kiiresti muutuva maailma probleemidega tegeldes tuleb pakkuda kodanikele nii kaitset kui ka uusi võimalusi.

Digitaalne majandus on jõudnud maa-

ilmas igale poole. Nõudlus digitaalsetele tehnoloogiatele jätkab kasvamist. 61 protsenti maailma elanikest on internetiühenduses. Digitehnoloogia vormib ümber maailma majandust ning kiirendab ärimudelite toimimist, aidates nii viisi kaasa globaliseerumise nn kolmandale lainele.

Digiühiskond ei ole mitte kauge tulevikukontseptsioon, vaid siin ja praegu. 90 protsenti tänapäeva töökohtadest nõuavad vähemal või suuremal määral arvutioskust. Traditsioonilised töökohad automatiseeruvad ja digitaliseeruvad eeloleval kümnendil, ning ühiskonnamuudeliid peavad sellega kaasas käima.

Tööturгу ootavad ees radikaalsed muudatused, kuid neid ei tuleks karta, soovib Euroopa Komisjoni teadusuuringute ühiskeskuse peadirektori asetäitja Maive Rute, kes esines 13. septembril Tallinnas toimunud tulevikutöö konverentsil. Rute hinnangul sõltub töö järjest rohkem internetist ja töötajate digioskustest. Samas on Euroopas ikka veel suur hulk inimesi, kes pole kunagi interneti kasutanud. „Meil on hulk inimesi, kes on n-õ ron-

gist maha jäämas ja keda oleks vaja kaasa aidata. Lisaks sajale miljonile Euroopas elavale inimesele, kes ei ole kordagi interneti kasutanud, on veel 70 miljonit inimest, kellel pole isegi algteadmisi – lugemisoskust ja elementaarse matemaatika tundmist.“

President Kersti Kaljulaid tõstis samal konverentsil esile, et tänapäeva noored ei taha enam teha tööd 12 kuud aastas ja kaheksa tundi päevas. Mida varem seda tunnistatakse, seda parem, sest vastasel juhul kannatab ühiskond. Presidendi sõnul puutub ka töökoha aadress järjest vähem asjasse ning seadus peab kohanema piiriülese ja digitaalse töötamisega. Praegu on riikidel sellise töö pealt raske isegi makse koguda.

Ambitsioonikas kohtumine

13. septembril Europarlamendis esinenud Euroopa Komisjoni president Jean-Claude Juncker kutsus Euroopa Liitu üles kiiremini rakendama uusi tehnoloogiaid ning moodsamat valitsemist. Eesti eriesindaja EL-i institutsioonide juures Matti Maasikas rõhutas Junckerile vastates, et on aeg keskenduda sellele, mis meid ühendab, ning algatada tegevusi, mis tasakaalustavad ja ehitavad sildu. Digitaalse ühtse turu arengule viidates kinnitas eriesindaja, et andmete vaba liikumine on üks ühtse turu nurgakive ja on vaja tagada, et sellest saaksid kasu nii eratarbijad kui ka ettevõtted. Järgmisel aastal jõustuvad uued isikuandmete kaitse reeglid ning Euroopa Komisjon

on teinud omapoolsed seadusandlikud ettepanekud andmete vaba liikumise kohta. Eesti kui esistujariigi eesmärk on, et eelnõuga kiiresti edasi liigutaks.

Digitaalse majanduse arenguga on tihedalt seotud ka küberturvalisus. Maasika sõnul on küberkaitse teema, millega ei saa ükski liikmesriik tegelda üksi, vaid mis puudutab kõiki. „EL-i küberstrateegia uuendamine on äärmiselt vajalik ja on hea, et Komisjon on selle tõsiselt käsile võtnud. Me peame tunnetama oma vastutust ja järgima juba olemas olevat vastavat seadusandlust ning tegema tihedat koostööd ka erasektoriga,“ ütles eriesindaja.

Ka Jüri Ratas rõhutas 20. septembril Brüsselis Jean-Claude Junckeriga kohtudes, et Eesti ja Euroopa Liit peavad ambitsioonikalt edasi liikuma. „Eesti on mitmeid ettepanekuid kaua oodanud ning meie soov on juba oma esistumise ajal edasi liikuda mitmete oluliste algatustega, näiteks digimajanduse maksustamisega ja andmete vaba liikumisega ning uue küberjulgeoleku strateegiaga,“ märkis Ratas.

Kõik need küsimused tulevad tõsiselt kõne alla ka Tallinnas toimival digi-tippkohtumisel. Pole ainult sümbolne, et näiteks meediale korraldab vastuvõtu üks digitaalse ja innovaatilise panganduse liidreid *TransferWise*.

Aivar Jarne,
Kesknädal

Erki Savisaar,
Riigikogu
Keskfraktsiooni
aseesimees

Teadus ja innovatsioon on Keskerakonna juhitud valitsuse üks prioriteete. Järjest enam on digitaalühiskond muutumas meie igapäevaseks osaks ning juba praegu ei kujuta me elu ilma erinevate digilahendusteta ette. Seetõttu tuleb meil järjest enam panustada ka sellesse, et oleksime neis küsimustes esirinnas, et meie lapsed oleksid haritud ja võimekad ning et innovatsioon veaks meie majanduskasvu ja kiirendaks tootlikkuse tõusu.

Praeguse riigieelarve järgi suureneb teaduse rahastus 15 miljonit eurot. Aastani 2020 katavate valitsuse investeerimise 300 miljoni euro oluliste taristuobjektide väljaehitamiseks ja Eesti elukeskkonna arendamiseks. Sealhulgas ehitatakse riigi, kohalike omavalitsuste ja erasektori koostöös välja lairiba-jaotusvõrk ehk tagatakse ülikiire internet. Parandame selle kättesaadavust nendes piirkondades, kus seni lairibateenus ei ole lõppkasutajale kättesaadav olnud. Toetame seadusandlusega ka innovaatilisi lahendusi, näiteks said hiljuti Eestis arendatud pakirobotid õiguse liigelda tänavatel. Sellesarnaseid innovaatilisi seaduseelnõusid on tulemas veelgi. Need annavad olulise tõuke meil väga vajalikule arendustegevusele.

JUHTKIRI

Keskerakonna poliitikutel suur rabamine veel ees

INDREK VEISERIK
Kesknädala peatoimetaja

Enne valimisi tehakse palju igasuguseid küsitlusi ja uuringuid erakondade ja valimisliitude toetamise kohta. Nende põhjal üritatakse ennustada valimistulemusi. On hea, et nüüd uuriti ka seda, kui paljud erinevate nimekirjade poolehoidjatest kavatsevad üldse valima minna.

Turu-uuringute AS-i küsitlusele vastanud Keskerakonna toetajatest lubas minna Tallinnas kindlasti valima 57%. Paneb muretsema, kui arvestada, et Reformierakond, SDE ja IRL saavad enda toetajad valimistele suurema tõenäosusega. Aga samas on hea näitaja, kui arvestada, et EKRE ja Savisaare valimisliidu poolehoidjatest kavatsevad minna tõenäoliselt valima vähem kui pooled.

Lõpuks sõltubki ju palju sellest, kui aktiivselt inimesed valimispäeval oma toetus erakondadele näitavad. Näiteks: kui pooled EKRE toetajatest jätvad oma hääle tegelikult andmata, siis ei pruugi see erakond Tallinnas üldse volikokku pääseda. Sama kehtib Savisaare valimisliidu kohta.

Samuti näitas see küsitlus, et keskerakondlased ei saa ega tohi jääda nüüd, käed rüpes, valimistulemust ootama, vaid peavad kogu jõust pingutama lõpuni välja, et võimalikult paljud oma poolehoidjad valimiskastide juurde saada.

Tegelikult ei ole neil valimistel veel midagi otsustatud ja konkurendid hingavad tõsiselt kuklasse. Eksivad need, kes loodavad, et Keskerakonna võit Tallinnas kantakse justkui kandikul 15. oktoobril ette. Võidu nimel on vaja kõvasti rabada.

KESKMÖTE: Tegelikult ei ole neil valimistel veel midagi otsustatud ja konkurendid hingavad tõsiselt kuklasse. Eksivad need, kes arvavad, et Keskerakonna võit Tallinnas kantakse justkui kandikul 15. oktoobril ette. Võidu nimel on vaja kõvasti rabada.

Inimesi tuleb aktiivselt ja kõigiti veenda, et Keskerakond seisab sotsiaalsete väärtuste eest ning on äärmiselt vajalik ühiskonda tasakaalustav ja turvalisust tagav jõud riigis. Muidu võib 15. oktoobri õhtul selguda, et Reformierakond, SDE ja IRL saavadki Tallinnas kolme peale kokku rohkem hääli kui Keskerakond, sest nende toetajate summaarne valimisaktiivsus võiks osutuda suuremaks.

Kuigi Tallinnas on praegu kõige populaarsemaks linnapeakandidaadiks Keskerakonna kohalik esinumber Taavi Aas, on tema toetus juunikuiseiga võrreldes kahanenud, selgus ERR-i uudistetoimetuse tellitud Turu-uuringute AS-i 820 vastajaga küsitlusest. Taavi Aasa soovib meeritoolil näha 36 protsenti vastanutest. Aas on küll populaarseim linnapeakandidaat, kuid tema toetus on juunikuiseist langenud 10 protsendipunkti võrra.

Üsna võrdselt järgnevad Rainer Vakra 14 protsendiga ning Kristen Michal ja Edgar Savisaar mõlemad 13 protsendi suuruse toetusega. Raivo Aegi ja Martin Helmet tahaks linnapeatoolil näha võrdselt seitse protsenti vastanutest.

Head Keskerakonna poliitikud, kui tuua paralleeli kümnevõistlusega, siis just praegu kõlas teile viimase ala, 1500 meetri jooksu stardipauk. Kuna seekordsetel valimistel Keskerakonna ülekaal ei saa kujuneda mäekõrguseks, on lõpuspurt ülioluline. Keskerakond ei saa praegu toimida nagu kolmekordne maailmameister ja Atlanta olümpiavõitja ameeriklane Dan O'Brien, kes üheksa ala järel oli alati konkurentidest niivõrd peajagu üle, et 1500 meetrit lihtsalt lonkis kuskil 4 minuti 50 sekundi kanti läbi.

Kohalikud valimised Tallinnas võidab see, kes suudab iseendast ammutada lisaenergiat isegi ka situatsioonis, kus väsinud keha ja vaim tahaksid samaaegselt tunnistada, et jõud on otsakorral.

Noorena tegelesin aastaid kümnevõistlusega tugeva Rapla kerjõustikutreeneri Jaak Liivandi käe all. Mäletan, kui hea tunne ja lisaenergiat andev oli see, kui Liivandi juhtus 1500 meetri jooksu ajal tribüünil olles viimasele ringile minekul mulle karjuma: "Pane nüüd, raisk!"

Pole mina siin mingi treener ega ole mul ka õigust ühelegi Keskerakonna poliitikule midagi ette kirjutada. Soovin vaid meelde tuletada: elus on vahel iga punkt ja hää kulla hinnaga. Näib, et Keskerakonna jaoks täpselt nii saab seekordsetel kohalike omavalitsuste valimistel olema.

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5

Email: kesknadal@kesknadal.ee Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 573
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee 6 273 465
Reporter-toimetaja Aivar Jarne aivar@kesknadal.ee 6 274 583

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Ansip – riigieelarve puudujäägi isa

Ettevõtja Peeter Pihho tuleb 22. septembri Äripäevas Andrus Ansipile meelde, mismoodi käidi eelarvega ringi tema peaministriks oleku ajal. Eurovolinik ja ekspeminister Andrus Ansip kritiseeris augustis karmilt valitsuskooalitsiooni 0,25-protsendise puudujäägiga eelarve eest ja reservide raiskamise pärast.

Siinkohal tsitaat Äripäevast, kes omakorda tsiteerib Ansipi sõnu Kroonikas: „Me ei kulutanud neid reserve, mis me Aivar Sõerdiga kahekesi aastatel 2006–2007 kogusime (Ansip virutab rusikaga lauale – Toim.), isegi keset kõige sügavamat kriisi ära, sest see polnud mõistlik. Nüüd vaatad, kuidas need reservid sulavad. Taavi Rõivas hakkas sellega otsast pihta...”

Kuna inimese mälu on tihti lühike ja valikuline, tasub ajas tagasi vaadata. Ansipi juhitud valitsuskooalitsioon lubas endale riigieelarve osas palju rohkem vabadust kui praegune süütu 0,25% puudujääk. Näiteks sobib hästi näide uuema majandusajaloo kõige mustema, 2009. aasta eelarve ümber toimunud. Eelarve võeti vastu 12. detsembril 2008, ligi kolm kuud pärast Lehman Brothers'i pankrotti, kui majandus oli sisuliselt hängunud. Sellele vaatamata kinnitasid rahvasaadikud eelarve tulupoole mahuks 97,8 miljardit krooni, koguni 15,3% rohkem, kui oli 2008. aasta eelarve laekumine. Ajalugu on unustanud, et ka see absurdset ülepaistatud eelarve oli defitsiidis – kulused kavandati ligi 98,5 miljardi krooni eest, mis teeb defitsiidiks 0,65% – kaks ja pool korda rohkem kui praegusele koalitsioonile süüks pandav 0,25%.

Defitsiidis olemine oli selle eelarve kõige väiksem prob-

lem. Sisuliselt oli tegemist utopiaga, mida polnud süveneva kriisi tingimustes võimalik ellu viia. Vastuvõetud eelarvet asuti viivitamatult kärpima, ja juba 20. veebruaril võeti vastu esimene lisaelarve, kus tulused oli vähendatud rohkem kui 9 miljardi ja tulused üle 6 miljardi krooni (6,7%) võrra. See eelarve oli defitsiidis juba rohkem kui kolme protsendiga. Kuna majanduse allakäik jätkus täie hooga, pidi „krokodillide“ komisjon veel korra kogunema ja tuluprognooosi juunikuus veel nelja miljardi võrra kärpima. Kulupoole kärbe oli 2,5 miljardit krooni, mille tagajärjel suurenes defitsiit rohkem kui 5 miljardile kroonile (323 miljonit eurot), mis moodustas 5,66 protsenti kulupoolest. 2009. aasta lõpul hakkas kriis raugema ja eelarve tegelikult laekumiseks kujunes 1,4 miljardit rohkem kui lisaelarves prognoositud, mistõttu tegelik laekumine jäi planeeritud tuludele alla vaid nelja protsendiga.

Eelarve defitsiidi vankumatu vastase, praeguse valitsuse karmi kriitiku Andrus Ansipi juhitud koalitsioon võttis 2008. aasta detsembrist 2009. aasta juunini vastu kolm defitsiidis eelarvet. Defitsiit suurenes iga korraga – viimane versioon ületas protsendipunktides väljendudes 2018. aasta eelarve defitsiiti 22 korda ja isegi absoluutsummas umbes 13 korda, kuigi järgmise aasta eelarve on 9 aasta tagusest peaaegu poole suurem. „Ülaltoodud võib muidugi põhjendada kriisiga ja valikute puudumisega, aga 15% möödapanekut tuludes ainult selle kaela ajada ei saa: peamisteks süüdlasteks olid ikka populism ja ebaprofessionaalsus,“ kirjutab Pihho.

Saksamaa saab uue koalitsiooni

Pühapäeval toimusid Saksamaal parlamendivalimised, mille tulemusel lähevad sotsiaaldemokraadid opositsiooni ning uue koalitsiooni moodustavad kristlikud demokraadid, liberaalid ja rohelised.

Esmakordselt pääses parlamenti erakond „Alternatiiv Saksamaale“.

Kristlikud demokraadid kogusid taas enim hääli, neid toetas 33,0% valijatest, kuid tegemist selle partei nõrgima tulemusega pärast aastat 1949. Sotsiaaldemokraadid said 20,5% häältest, mis on nende nõrgim tulemus alates 1933. aasta märtsist, mil valimistel läks võit natsidele. Suurima tõusu tegi nendel valimistel „Alternatiiv Saksamaale“, mida toetas 12,6% valijatest. Sellega platseerusid nad kokkuvõttes kolmandaks.

Liberaalid said 10,7%, Vasakpartei 9,2% ja rohelised 8,9% häältest.

Seega tõusid eelmiste valimistega võrreldes ka kõik teised parlamenti pääsenud väiksemad erakonnad, langesid ainult kaks suurt.

Lävepakuküsitlused näitasid, et enamik valijatest jäi valitsuse tööga rahule ning enamik kristlike demokraatide ja sotside valijatest peab nende suurt koalitsiooni heaks. Sotsid teatasid aga siiski kohe, et nende jaoks sai suur koalitsioon läbi – nii enam edasi minna ei saa.

Sellega avati tee nn. Jamaika-koalitsioonile.

Niisuguse koalitsiooni loomist enamik roheliste ja liberaalide valijatest nüüd heaks ei pidanud, sest neil kahel erakonnal on väga suuri ideoloogilisi erinevusi, kuid jõudude kujunenud vahekorra juures on see ainuke realistlik alternatiiv suurele koalitsioonile. Kristlikel

demokraatidel, liberaalidel ja rohelistel on parlamendis kokku 395 kohta 709-st. Teine võimalus on vähemusvalitsus, kuid seda üritab liidukantslerina jätkav Angela Merkel kindlasti vältida.

„Alternatiiv Saksamaale“ pääses parlamenti selgelt tänu põgenikele. Kui enamik kõigist valijatest oli Merkeli põgenikepoliitikaga rahul, siis selle erakonna toetajatest lausa 100% polnud sellega rahul. 99% neist nõustus väitega, et „Alternatiiv Saksamaale“ on mõistnud paremini kui teised, et inimesed ei tunne ennast enam turvaliselt. Ja 85% märkis, et see on ainuke erakond, mille poolt hääletades nad oma protesti saavad väljendada.

Hääle jaotust vaadates tulid välja selged erinevused kunagise Lääne-Saksamaa ja Ida-Saksamaa vahel. Kui juba varem toetus peamiselt idasakslaste häältele Vasakpartei, mis põlvneb kunagi Ida-Saksamaad valitsenud Saksamaa Sotsialistlikust Ühtsuspartei, siis nüüd on tõusnud selle kõrvale kriitikute poolt paremääruslikuks peetav „Alternatiiv Saksamaale“. See on pannud kommentaatorid muretsema, et Saksamaa kasvab poliitiliselt lahuks. Räägitakse isegi idasakslaste „totalitaarsest instinktist“ jne. Mis puudutab viimast, siis tasub märkida, et isegi enamik „Alternatiiv Saksamaale“ enda valijatest leidis, et see erakond ei ole ennast piisavalt distantseerinud paremääruslikest seisukohtadest. Samuti uskus vaid 8% kõigist valijatest, et sellel erakonnal on välja pakkuda hea põgenike- ja immigratsioonipoliitika. Paljud hääletasid selle poolt ikkagi lihtsalt protestiks sellise poliitika puudumise vastu, mitte põhjusel, et näevad nimetatud erakonnas head alternatiivi.

HIIBUSE NÄDAL

Kohalike omavalitsuste tulubaasi taastamine kõrvaldab pikaajase ebaõigluse

Küllap teab suur osa inimesi omast käest, et laias maailmas, sealhulgas iga inimese elus, on asju, teid ja otsuseid, mida ümber pöörata või lihtsalt muuta on raske või vahel ka võimatu. Mina nimetaksin selliseid otsuseid saatuslikeks valikuteks. Vahel märgitakse neid pöördepunkte oluliste tähtpäevadena inimeste, aga ka riikide, ja miks mitte ka omavalitsuste – linnade ja valdade – elus ja loos. Kindlasti on olemas nii rõõmsaid kui ka nukrama alatooniga tähtpäevi, nii nagu elus ikka.

JÜRI VÕIGEMAST
Eesti Linnade Liidu tegevdirektor, Rapla vallavolikogu liige aastast 1989

Tahaksin hetkeks peatuda kahel olulisel pöördepunktil, mis kohalike omavalitsuste, sedakaudu ka kohalike inimeste eluolu tuntavalt mõjutanud. Neist ei ole ülearu palju räägitud, sest muud, emotsionaalsemad teemad laiendavad igapäevaselt üle, aga ometi on nad olulised. Võib-olla tulevaste uute suuremate omavalitsuste alguse juures on need veelgi olulisemad kui senises argipäevas. Kahe eriilmelise tähtpäeva vahele jääb enam kui kaheksa aastat ehk tervelt kaks valimisperioidi.

Valus kärbe omavalitsustele

Esimene tähtpäev jääb 2009. aasta veebruarikuusse, kui majanduskriisist lahendusi leida püüdev valitsus ja Riigikogu eelarvekulude koomaletõmbamiseks teid ja võimalusi otsisid. Kindlasti tuleb ka täna au anda keerulises majandussituat-

sioonis raskeid otsuseid langetanud kogudele tervikuna, kuid kindlasti ei ole võimalik isegi tagantjärele aru saada, miks püüti lahendusi leida valdade ja linnade tulubaasi kärpimise hinnaga. Arvan ka täna, et selline valik oleks olnud vältitav. Kärpimisele läks omavalitsuste eelarvetele laekuv tulumaksu osa ja ka tasandusfond ehk omavalitsuste eelarvete ühtlustamiseks mõeldud vahendid. Tulemuseks oli see, et kohalike omavalitsuste tulubaas kukkus aastal 2010 enam kui 17% ning selle, pealtnäha lihtsa kärpe tulemusel vähenes omavalitsuste tulu enam kui 50 miljoni euro võrra aastas. Omavalitsuste jaoks ja kohapealse elukorralduse mõõtmises väga suur raha, sest igal aastal on seetõttu jäänud 50 miljoni euro võrra parandamata teid, remontimata lasteaedu ja koole, rahastamata huviharidust ja sotsiaalhoolekannet.

Mõistagi on kohalikud omavalitsused ja omavalitsusliidud taotlenud ebaõiglase kärpe tühistamist ja tulubaasi taasta-

mist. Kuni eelmise aasta novembrini, kui valitsus vahetus, neid ettepanekuid arvesse ei võetud. Miks? Alati on olnud käepärast vastus: raha ei ole! Tegelik traagika on aga selles, et mida aasta edasi, seda raskem on kunagi ammu tehtud viga parandada. Ja nii saavadki ajutiselt, olgu kasvõi majanduskriisist välja aitamiseks mõeldud kärped, alaliseks tegelikkuseks, kust väljatulek nõuab iga aastaga järjest rohkem ja rohkem pingutamist.

Sest aeg lisab iga aastaringiga üha uusi küsimusi, mille lahendamist pole samuti võimalik edasi lükata. Iga venitatud aastaga kasvab lahendamata küsimuste koorem, ning seda enam väärrib tähelepanu see hetk, kui valitsuskalitsiooni peaministri eestvedamisel on valmis igivana probleemi lahendamist oma südameasjaks võtma ja kunagi ammu teiste poolt tehtud ebaõnnestunud valikuid parandama asuda.

Uus valitsus töö positiivse muutuse

Kui kasutada sama tähtpäeva

Jüri Võigemast

terminit, mida eespool kasutasin, siis siit tulebki teine ehk 2009. aasta miinusmärgiga tähtpäeva kõrval hoopis optimistliku tooniga maamärk, mida tasub teada ja meelde jätta – kohalike omavalitsuste tulubaasi taastamise otsus aastaarvuga 2017. Tõsi, selle tähtpäeva tulek vuhiseb täna veel õhus, täis tulemise hoogu ja tõenäoliselt saab täisjõu 2017. aasta jõuludeks koos järgmise aasta riigieelarve otsustega. Ko-

halike omavalitsuste tulubaasi taastamise aegrida peaks järgmise kolme aasta vaates lisama linnade ja valdade tulubaasi 30, 45 ja 55 miljonit eurot. Kui neile summadele mõttes lisada kasvõi omavalitsuste ühinemistoetuste summad, siis kindlasti on, millele 2018. aasta riigieelarve ehk praeguse valitsuskalitsiooni esimesele päris oma eelarve tegemisele optimistlikult kaasa elada ja põialt hoida. Igas Eestimas nurgas, linnas ja vallas.

Kõik need summad on ette nähtud selleks, et nende toel kohapealset initsiatiivi toetada ja kohapealset elu arendada.

Kahtlemata on kohalike omavalitsuste paljude piirkondade inimeste elus praegu oluliste muutuste aeg. Valmistume linna- ja vallavolikogude valimisteks ning paljudes Eestimas paikades valime volikogusid märgatavalt suurema ulatusega otsuste tegemiseks kui seni. Omavalitsused muutuvad suuremaks, vallad liituvad valdadega, linnadega liituvad naabervalla külad ja alevid, ning piiride kaugemale nihkudes püüame harjuda mõttega, et edaspidi tuleb kokku saades otsuseid teha suuremale ringile ja suuremas ringis kui seni olime harjunud. Muidugi soovime, et uuel, suuremal omavalitsusel oleks indu ja jaksu enamaks kui varem. Seetõttu on valitsuskalitsiooni poolt omavalitsuste tulubaasi taastamise ja tugevdamise otsused kindlasti oluliseks märguandeks ning toeks meie inimestele, linnadele ja valdadele, näidates, et kohapealsete algatusse usutakse, sellele loodetakse ja seda toetatakse. Keskerakond usub, et kõige õigemad otsused tehakse linnades ja valdades kohapeal, kõiki olulisi küsimusi koos arutades ja tulevikku targalt vaagides.

Nii luuaksegi optimistlikku tulevikku.

Radiaatorimehe seiklused Tallinnas

Kesknädalani jõudis üks naiste jutt Nõmme turult. Naised on ju teadupärast jutukad. Eriti veel, kui tegu on mustlannadega. Mida nad siis arutasid?

Keegi onu Tallinna Televisioonist olevat kurtunud Jevgeni Ossinovskile: ärgu ta lasku tallinlastele osaks saada õudusel, et linnapeaks surutakse Rainer Vakra! Kahjuks need naised turul ei suutnud aru saada, mis asi see „vakra surumine“ on, sest nende ringkonnas suruvad kätt vaid mehed, ja sedagi õllepoti taga. Aga ei läinud palju aega, kui üks naistest kihvatas: „Kuule, see on ju meie radiaatorimees! Mäletad, mütis neid rauajunne turu peal! Pärast veel öiendati tema kallal, et olevat need varastanud.“

Naiste jutt oli nakkav ja sundis Kesknädalat pilku Vakra tegemistele heitma. Mis mees see sotside nimekirjas Tallinna linnapeaks pürgiv Vakra siis ikka on?

Näiteks kirjutas 11. novembril 2005 Õhtuleht: „Viimastel kuudel on Maria Savisaare kõrval nähtud pikka tumedapäist Rainer Vakrat. Vakra vannub jumalakeeli, et on vaid hea tuttav ja töötab keskerakondlase Kalle Mihkelsi käe all Mustamäe linnaosavalitsuses linnamajanduse osakonna linnakujunduse talituse arendusspetsialistina ja saab kuus 9700 krooni palka.“

Vakra jätkab Õhtulehes: „Me oleme mõlemad kesklinna koolidest, nii-öelda eliitkoolidest, koostöö on hea, oleme kokku puutunud palju ja juttu rääkinud.“ Ta kinnitab veel kord, et kõik kuulused kuumast suhtest olevat tekkinud pildi pärast seltskonnaajakirjas. Peagi sõitis Edgar Savisaare tütar ära välismaale ning mõni aeg hiljem sai lõpu ka kuum suhe Vakra ja Keskerakonna vahel.

2013. aasta viis Vakra sotsiaaldemokraatide juurde. Ja kohe oli pahandus kaelas. Äripäev kirjutas, et Reformierakonna ja sotside koalitsioonilepingusse jõudis Rainer

Vakra eestvedamisel punkt, mille tulemusena võib tõusta prügiveo hind ja langeda Eesti Energia väärtus 50 miljonit eurot. Koalitsioonilepe lubab ellu viia jäätmekäitlusfirma Ragn-Sells nõudmise lõpetada Eesti Energia Iru prügipõletustehasele tõhuga koostootmis- toetuse maksmine.

Vakra plussiks on ka see, et ta on läbinud mitmeid mõnepäevaseid lühikursusi nii audiovõidu kui ka keskkonna teemadel. Radiaatorimees armastavat kodus peegli ees seista ja aina korrutada: „Ma näen ja tunnetan iga päev, kuidas Tallinna sotsiaaldemokraadid ja veel paljud inimesed on ühendanud jõu ja on valmis koos minuga pöörama Tallinnas uut lehekülge.“ Aga tee võimu juurde polegi nii lihtne. Vaja on kaasata meedia.

„Rainer Vakra laseb samuti vere vemmeldama lüüa – talvel käis ta vanaisa seltsis presidendist vastuvõtul, kevadel viskasid mehed koos maakodus Viitnas sõnnikut, kaevasid põllu- maad ja kütsid sauna,“ kirjutas Kroonika kodu-eri.

„Kui väike olin, mäletan, vanaema käskis mul maad kaevata. Kaevan selle kiiresti ära, mis ma hakkasin selle väikse traktoriga jantima,“ soosib Rainer kätteõpitud töömeetodit.

Imelik arusaam tolle eliitkoolis käinud mehe poolt: milleks traktor, kui saab ka käsitsi! See Rainer Vakra võib nahast välja ronida ja kasvõi läbi nõelasilma pugged, aga nagu teadsid mustlannaised turul, on ta igavesti endale vaid Radiaatorimehe nime kindlustanud. Ei midagi rohkemat.

Kesknädal

Tormilised arengud Uus-Meremaal

Laupäeval toimusid Uus-Meremaal parlamendivalimised. Enim häáli kogus taas parementsentristlik Rahvuspartei, kuid suurima tõusu tegi nendel valimistel sotsiaaldemokraatlik Tööpartei, mille uus juht Jacinda Ardern astus ametisse alles augusti algul. Rahvuspartei on juhtinud riiki alates 2008. aastast vähemusvalitsusega, mida toetasid parlamendis kolm väikest erakonda. Parementsentristidele kolmel varasemal korral valimistel võidu toonud John Key teatas eelmise aasta detsembris ootamatult, et astub peaministri kohalt tagasi ja lahkub üldse poliitikast, sest tahab pühendada rohkem aega oma perekonnale. Tema koha võttis siis üle senine asepeaminister Bill English.

2008. aastal võimult tõugatud Tööpartei ei suutnud populaarse peaministri lahkumist enda kasuks pöörata. Kui erakonna reiting langes juulis madalamale tulemusest, mis saadi kolme aasta eest, mil seda toetas 25,1% valijatest, siis otsustas opositsioonijuht Andrew Little ootamatult tagasi astuda. Valimiskampaania juba käis, kui mees tundis, et tema juhtimisel kukuks erakond valimistel läbi.

Tööpartei uueks juhiks sai 37-aastane Jacinda Ardern, progressiivsete vaadetega karismaatiline ja tark naine, kes valiti esmakordselt parlamendi 2008. aastal. Tema juhtimisel saadi valijatel 35,8% häältest ja parlamendis 45 kohta 120-st. 58 kohta saanud Rahvuspartei jäi maha küll enam kui 10%, ent lõpuspurt oli siiski muljetavaldav.

Tööpartei oli nüüd ainuke erakond, mille kohtade arv parlamendis kasvas (eelmise korraga võrreldes saadi juurde 13 kohta). Sellest parem tulemus oli neil viimati 2005. aastal.

Erakonna uue juhi isiklikule populaarsusele lisaks aitas Tööpartei tõusule kõvasti kaasa roheliste kokkuvõtte. Kui roheliste üks juhtidest Metiria Turei tunnistas, et esitas 1990-ndate alguses vanematoetuse saamisest valeandmeid ja tegi 1993. aastal fiktiivse sisikirjutuse, et saaks hääletada ühe oma sõbra poolt,

JACINDA ARDERN

Uus-Meremaa Tööpartei uus juht võib saada peaministriks, kui parlamendis kaalukeele rolli sattunud rahvuspopulistid seda toetavad.

siis mõjus see erakonna reitingule laastavalt. Turei astus augustis tagasi ning teatas, et lahkub poliitikast, kuid rohelised kaotasid nüüd sellele vaatamata parlamendis pooled kohtadest. Neile jäi neid ainult seitse. Rahvuspartei kaotas eelmise korraga võrreldes kaks kohta ja kaks kohta kaotas ka rahvuspopulistlik erakond Uus-Meremaa Ennekõike, mis tuli üheksa kohaga kolmandaks. Kui varem toetus valitsus ka kolmele väikeparteile, siis neist jäi ühe kohaga parlamenti ainult paremliberaalne ACT. Teised kaks langesid välja. Kaalukeele rolli täidavad nüüd rahvuspopulistid, kes on osalenud varem nii Rahvuspartei kui ka Tööpartei juhitud valitsustes.

Valimispäeva õhtul kuulutas English õigustatult Rahvuspartei võitu, kuid Ardern ei välistanud samas võimalust, et valitsuse moodustab lõpuks hoopis tema. Kõik sõltub sellest, mida otsustavad rahvuspopulistid, kelle juht Winston Peters oli aastatel 2005–2008 välisminister Tööpartei valitsuses ja kaldus toetama seda ka opositsioonis. Koos roheliste ja rahvuspopulistidega oleks nüüd Tööpartei parlamendis napp enamus – 61 kohta 120-st. Peters on öelnud, et neil otsustamisega kiiret ei ole, oodatakse parimat pakumist. **Kesknädal**

Parema elu eelarve 2018

Algus 20. septembri Kesknädalas

Maaelu

Piimalehmade ja sigade arvu vähenemine on peatunud ning piima, sea- ja veiseliha kokkuostuhind on kõrgem kui eelmise aasta samal perioodil, selgub Maaeluministeriumis koostatud põllumajandussektori 2017. esimese poolaasta ülevaatest.

„Olukord piimaturul on hakanud paranema ja piima ning sea- ja veiseliha kokkuostuhinnad tõusma,“ ütles maaeluminister Tarmo Tamm (pildil) 12. septembril. „Samuti on piimalehmade produktiivsus lehma kohta Eestis esimesel poolaastal kõrgem kui kunagi varem. „Uue valitsuskooalitsiooni otsusega hakati sellest aastast põllumeestele taas ülemineku- toetusi maksma, ja see on tootjatele andnud kindlustunnet tootmisega jätkamiseks,“ lisas Tamm. „Piima kokkuostuhinna kasv annab lootust, et madalseis on läbi.“

Piima kokkuostuhind oli esimesel poolaastal 318 eurot tonni kohta, mis on 44% kõrgem kui eelmisel aastal samal perioodil. Veiseliha kokkuostuhind oli 6% ning sealihaga kokkuostuhind 15% kõrgem. Lamba- ja kitseliha kokkuostuhind oli 5% madalam.

Piima toodeti esimesel poolaastal 395 000 tonni, mis on vaid 1% vähem kui eelmisel aastal samal perioodil. Kuue kuuga toodeti lehma kohta 4575 kg piima. Kui piimalehmade arv oli viimastel aastatel langustrendis, siis selle aasta esimesel poolaastal on see tasakaalustunud. Samuti on peatunud sigade arvu vähenemine ning selle aasta teise kvartali lõpus oli sigu 2,4% enam kui aasta tagasi. Selle aasta 30. juuni seisuga oli Statistikaameti andmetel Eestis 257 200 veist (sh 86 400 piimalehma), 287 300 siga, 104 900 lammast ja kitsi ning 2 094 800 lindu. Statistikaameti esialgsete andmete põhjal oli 2017. aasta teravilja kasvupinna suurus 330 700 ha, mis on 6% väiksem kui eelmisel aastal. „Selle aasta kevade ilm sobis teraviljadele ning põllul kasvas väga hea saak,“ lisas Tamm.

2017. aastal makstakse viit pindalapõhist ja üht loomapõhist otsetoetust. Lisaks makstakse alates sellest aastast ülemineku- toetusi – kaht pindalapõhist ja viit loomapõhist. Otsetoetuste eelarve selleks aastaks on kokku 123,7 miljonit eurot, mis on 9,1 miljonit eurot enam kui 2016. aastal. Ülemineku- toetuste eelarve on 19,28 miljonit eurot.

Maaelu eesmärgid 2018

■ Eesti tootjatele Euroopa Liidu ühisturul võrdsemad konkurentsitingimused. Alates sellest aastast makstakse põllumeestele taas ülemineku- toetusi. Ülemineku- toetust maks- takse maksimaalse lubatud määra ulatuses ka järgnevatel aastatel kuni 2020. aastani. Kokku makstakse ülemineku- toetusteks põllumeestele sellel aastal 19,9 miljonit eurot. Erakorralist toetust ehk kriisiabi makstakse sea- ja piima- karjakasvatajatele sel aastal summas 16,2 miljonit eurot (Euroopa Komisjon eraldas erakorraliseks abiks Eestile kokku 8,08 miljonit eurot, riigi poolt lisati täiendavalt 8,08 miljonit eurot).

■ Samuti maksti sea- ja piimakarjakasvatajatele sel kevadel välja erakorraline toetus. Seoses kriisiga seakasvatusektoris suurendati aretustoetuseks eraldatud summat. Kokku on aretustoetuseks ette nähtud 4 miljonit eurot, millest hinnanguliselt 2,3 miljonit on kavandatud sigade aretustoetuseks.

■ Arenev maaelu – põllumeeste toetused aitavad kaasa töökohtade säilitamisele ja loomisele maapiirkondades ning samuti mõjuvad need positiivselt maapiirkonna üldisele arengule.

■ Taastatakse ajalooline Tori hobusekasvandus ja seeläbi saab tuge Eesti hobumajandussektori areng.

■ Uute eksporditurude otsimine ja kohaliku toidu tutvustamine välisriikides. Mida suurem on Eesti tootjate avatud turude arv, seda paindlikumalt ja kiiremini saavad ettevõtted reageerida nõudluse muutumisele ning seda väiksem on ühe olulise turu äralangemise ja uuega asendamisest tulenev äririsk.

Aivar Jarne

Haridus ja teadus

Haridus- ja teadusminister Mailis Reps (pildil) andis 30. augustil ülevaate uue õppeaasta tegevustest ja eesmärkidest. Uuel õppeaastal on suure tähelepanu all lasteaiaõpetajate palgataseme parandamine, erivajadustega õpilaste parem toetamine ning tugispetsialistiteenuste ühtlasem tagamine lasteaiast üldharidus- ja kutsekoolini.

Reps tõi välja, et kuigi õpilaste arv jätkab veel mõned aastad kasvamist, hakkab esimeste klasside suurus juba järgmisest aastast taas vaikselt kahanema. „See, et iga laps ja noor väärrib parimat tuge, pole seetõttu vaid sõnakõlks, vaid hädavajadus. Kui me tahame, et iga noor saaks ennat kõige paremini teostada, peame garanteerima, et nad püsiks haridussüsteemis ning oleks motiveeritud. See aga tähendab, et tulevikus peab nii toe pakkumisel kui ka rahastamisel arvestama, et kooliaja jooksul võib igal lapsel tekkida lisatöö vajadus, ning seda tuleb pakkuda võimalikult kiiresti,“ sõnas minister.

Eesti hariduse vundamendiks on tugev alusharidus, kuid lasteaiaõpetajate palgad on jäänud kooliõpetajate töötasudest märkimisväärselt maha ning regionaalne erinevus on väga suur. „Lasteaiaõpetajate palgad ulatuvad sõltuvalt kohast umbes 500 eurost peaaegu 1100 euroni, mis kindlasti pole mõistlik, eriti arvestades õpetajate suurt vastutust ja professionaalsust. Oleme valitsuses kavandanud probleemi lahendamiseks järgnevatel aastatel 61 miljonit eurot, ning lisaraha mõju on kindlasti tunda juba uue õppeaasta esimesel poolel, kui meie hinnangute järgi kasvab 86 protsendis omavalitsustes lasteaiaõpetajate palk kuni veerandi võrra ning enam kui kümnes 25 kuni 62 protsenti,“ ütles minister Reps.

Järgmisel aastal plaanib ministeerium võtta kasutusse kutsehariduse uue rahastamismudeli. Kehtiva mudeli rahastatakse koolides õppekohti, mis võib õpilaste valikute muutumise tõttu tähendada koolidele rahastamise ebastabiilsust. Samuti ei toeta praegune süsteem piisavalt tugispetsialisti teenuse pakkumist. „Kasutusele võetav uus rahastamissüsteem tagab koolidele pikemaajalise baasrahastamise, mis annab nii majandus- kui ka personalikulude stabiilsuse. Samuti toetab see senisest enam individuaalset lähenemist õppetööks. Teiseks hakkab uus rahastamiskorraldus võtma arvesse ka koolide tulemuslikkust,“ sõnas Reps.

Haridus ja teadus 2018

■ Õpetajate palgafond kasvab 2018. aastal vähemalt 7%. See hõlmab nii riigi- ja eraüldhariduskoolide kui ka kutsekoolide õpetajaid.

■ Uude lasteaiaõpetajate palgatoetuse motiveerimise programmi panustatakse kokku 61 miljonit eurot, millest juba tänava sügisel 2,5 miljonit eurot. Järgmisel aastal on toetus omavalitsustele 13,5 miljonit eurot. Eesmärk on, et lasteaiaõpetajate palk jõuaks järele kooliõpetajate töötasule.

■ Järgmisel aastal toetab riik omavalitsuse tugispetsialistide palkamist 6 miljoni euroga ning hariduslike erivajadustega õpilaste õppe korraldamiseks antakse täiendavat toetust 15 miljonit eurot.

■ Teadus- ja arendustegevust sai ministeerium haldusalas juurde 13,9 miljonit eurot 2018. aastal, mida on 8,4 miljoni võrra enam, võrreldes riigieelarve strateegiaga ja sellele lisanduvad ka teiste valitsemis- alade teaduskulud.

■ Järgmisest aastast kasvab märkimisväärselt doktoranditoetus. Selleks otsustas valitsus planeerida 5 miljonit eurot aastas ehk kokku 20 miljonit eurot järgmise nelja aasta peale.

■ Järgmisel aastal valmivad Rapla ja Viimsi riigigümnaasium, mis lähevad kokku maksma 15,3 miljonit. Kohtla-Järvel ja Tallinnas Kaunite Kunstide Kooli juures on läbi viidud riigigümnaasiumi arhitektuurikonkurss ja käimas on projekteerimine. Samuti alustab riigigümnaasium tööd Paldiskis, asenduspin- nal. Kohalikud omavalitsused saavad järgmisel neljal aastal koolivõrgu korrastamiseks kasutada 55,3 mil- jonit eurot. Järgmisel aastal peaksid valmima Jõgeva, Põlva, Halinga, Jõhvi, Viljandi, Puka, Juuru, Tartu ja Tabivere uued või rekonstrueeritud põhikoolihooned, lisaks Pärnu Vanalinna Põhikooli hoonele, mis valmib käesoleval aastal.

■ Sellest aastast hakkab riik täiendavalt toeta- tama omavalitsusi huvihariduse ja huvitegevuse korraldamisel, et huviharidus ja huvitegevused oleksid kättesaadavamad suuremale hulga 7–19-aastastele ning valikuvõimalused mitmekesisemad. Toetuskeemi rakendamist toetab riik nelja aasta peale kokku 60 miljoni euroga. Järgmisel aastal toetatakse oma- valitsusi huvihariduse ja huvitegevuse korraldamiseks enam kui 14 miljoni euroga.

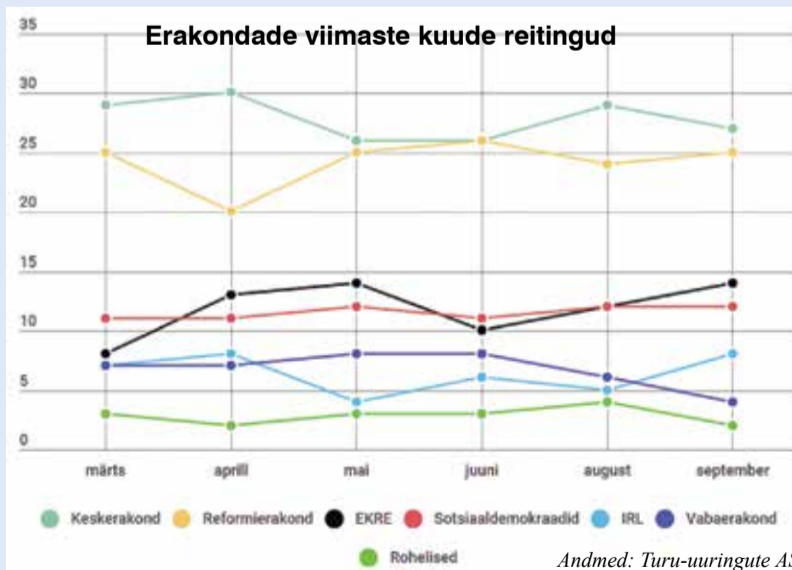
Aivar Jarne

Keskerakond on endiselt populaarseim

Septembris läbi viidud küsitluse põhjal toetab Keskerakonda endiselt kõige enam inimesi – 27 protsenti. ERR-i tellimisel ja Turu-uuringute AS-i poolt läbi viidud küsitlus näitab, et Keskerakonna populaarsus on enne valimisi, võrreldes näiteks maikuuga, paari protsendi võrra tõusnud.

Teisel kohal olevat Reformierakonda toetab 25 protsenti küsitlenuist, ning see reiting püsib maikuuga võrreldes samal tasemel. Kolmandale kohale on nagu kevadelgi tõusnud EKRE, kelle poolt hääletaks 14 protsenti küsitlenuist. Sotsiaaldemokraadid hoiavad neljandat kohta 12-protsendise toetusega.

Augustiga võrreldes on erakondade reitingutes kaks suuremat muutust. Vabaerakond ei ületa septembris valimiskünnist, kuid Isamaa ja Res Publica Liit (IRL) seevastu ületab pärast langusperioodi valimiskünnise. Septembris tehtud uuringu järgi annaks Riigikogu valimistel Vabaerakonnale hääle neli protsenti valimisõiguslikest kodanikest. Kuu aega tagasi oli Vabaerakonna toetus kuus protsenti ja kahe kuu eest kaheksa protsenti. IRL-i toetus tõusis septembris kaheksale protsendile, mis tähendab, et erakond jõudis pärast mõnaperioodi tagasi aprilli toetusega võrdse tulemuseni. Suvekuudel on reiting olnud pidevalt alla kaheksa protsendi, möödunud kuul vaid viis protsenti.

Tõusvas jones liigub ka EKRE valijate hulk. See konservatiivne erakond kindlustas septembris 14-protsendise toetusega kolmanda koha, minnes Sotsiaaldemokraatlikust Erakonnast (SDE) ette. Augustis jagasid mõlemad erakonnad 12-protsendist toetust. SDE langeb seega neljandale kohale, sest tema toetus septembris ei muutunud.

Vahepeal valimiskünnisele juba päris lähedale jõudnud Eestimaa

Roheliste toetus on kahanenud kahele protsendile.

Võrreldes valitsuskooalitsiooni ja opositsioonierakondade summaarset toetust, on väike ülekaal valitsuserakondade poolt – neid toetas 47 protsenti; opositsioonierakondi 43 protsenti.

Keskerakonnal on ülekaalukalt suurim toetus ka Tallinnas, kus 40% valimisõiguslikest pealinna kodanikest annaks talle oma hääle. Teisel kohal pealinlaste eelistustes on Reformierakond 25 protsendiga ning kolmandal Sotsiaaldemokraatlik Erakond 13 protsendiga.

Võrreldes üle-eestilise toetusnumbriga on Tallinnas madal EKRE toetus – 7 protsenti, mis on sisuliselt võrdne IRL-i 6 protsendiga.

Turu-uuringute AS küsitles 5. septembrist 18. septembrini ERR-i uudistetoimetuse tellimisel 1009 inimest üle kogu Eesti nende kodudes. Uuringutulemustes on esitatud nende inimeste arvamus, kes omasid poliitilist eelistust, mis muudab valimistulemusd võrreldavaks Riigikogu valimiste olukorraga. Erakondlikku eelistust mitte väljendanud vastajate osakaal oli 38 protsenti.

Turu-uuringute AS-i küsitlus puudutas Riigikogu valimiste olu- korda. Need ei hõlmanud kohalikke valimisi, kus hääletada saavad ka mittekodanikud.

Aivar Jarne, Kesknädal

Kadri Simson: „Noorena tasub julge olla.“

Augusti alguses valisid Keskerakonna Noortekogu juhid välja tublimad ja lootustandvamad noored, kellele tehti ettepanek osaleda kesknoorte intervjuude-projektiis. Selle eesmärgiks oli koolitada kesknoori intervjuusid tegema ja tutvustada lugejatele erinevaid poliitikuid, kes on just Keskerakonna Noortekogust oma poliitilist karjääri alustanud.

Intervjuud tehti Riigikogu liikmete Siret Kotka ja Andrei Novikoviga, Tartu abilinnapea Artjom Suvoroviga, Põhja-Tallinna linnaosa vanema asetäitja Julianna Jurtšenkoga ja Lasnamäe linnaosa vanema asetäitja Jaanus Riibega. Käesolevas lehes avaldame esimese intervjuu – majandus- ja taristuminister Kadri Simsonit küsitles Kesknnoorte Võru klubi esimees Markus Meier.

Suvesaba esmaspäeva hommikul hakkasin Võrumaal Antslast pealinna poole sõitma, et teha intervjuu majandus- ja taristuministri Kadri Simsoniga. Kui jõuan vastvalminud superministeeriumi juurde, tuleb mulle vastu ministri nõunik Jaan Männik, kes juhatab mind majandusministeeriumi-korrusele ja annab ka intervjuueerimisalast nõu. Elu esimene suurem intervjuu võib alata!

Kadri Simson, te olete Eesti üks edukamaid uue põlvkonna poliitikuid, pikaaegne riigikogulane ja nüüd ka minister. Paljud inimesed ei tea, et olite kunagi Keskerakonna Noortekogu aktiivne liige. Minu jaoks on loogiline, et tänase noortekogulasega alustan vestlust just sellelt rajalt. Mida osavõtt Keskerakonna Noortekogu tegevusest teile andis?

Noortekogu andis mulle kontakte, mida ma ilma sellest osa võtmata ei oleks saanud. Veel andis palju sõpru, kellega ma koos noortekogus aktiivne olin. Neist paljud ei ole enam küll poliitikas, aga kuna meil on ühine huvitav minevik, siis ikkagi, kui kokku saame, meil on, millest rääkida, ja on hea küünarnukitunne. Aga teisalt andis noortekogus olemine seda, et Keskerakonnas vanemad poliitikud olid väga toetavad ja mind kutsuti nii mõnelegi üritusele, ja nii mõndagi üritust sain noortekogulase-na juhtida, mida ma muidu poleks saanud. Näiteks 1997. aastal oli Keskerakonna kongress Viljandis ja mina olin üks kongressipaneeli juhte, olles ise ainult tudeng Tartu Ülikoolist.

Milliseid olulisi kontakte saite?

Erakonna sees olid need kontaktid Keskerakonna tipp-poliitikutega, kes olid Riigikogus aktiivsed ja keda võis õhtuti poliitikasaadetes väitlemas näha, ning hiljem võisin minna erakonna üritustele ja omada võimalust nendega üks-ühele rääkida. See oli väga inspireeriv.

Mida oleksite praegu teisiti teinud, kui oleksite kesknoor?

Ma arvan, et elu on näidanud, et kõik see, mida ma tegin, oli väga õigesti tehtud. Üks, mida mina tegin ja mis sageli jäetakse tegemata, oli see, et minu jaoks olid ülikooliõpingud esmatähtsad. Astusin Tartu Ülikooli 1995. aastal ja lõpetasin alles aastal 2000; sellepärast, et 1999. aastal, kui oleksin pidanud nelja-aastase bakalaureuse lõpetama, sain pakkumise Tallinnasse tööle tulla. Siis tundus mulle see ainulaadne pakkumine, mille pärast ülikooli lõpetamisega venitasin, aga siiski lõpetasin ülikooli ära *cum laude*. Ma ei andnud selle kohta pealt allahindlust! Minu noortekogu-karjäär lõppes ka õpingute pärast, sest aastal 2002 sain stipendiumi, et minna õppima Londonisse, ja siis ma olin juba 25-aastane ja läksin magistrantuuri Londoni Ülikooli. Tagasi tulles ma noortekogu tasemel enam nii aktiivne

ei olnud, sest siis sain juba erakonna peasekretäriks.

Kas näete erinevusi kesknooreks olemise vahel sel ajal, kui ise olite, ning praegu?

Eks ikka. Sellel ajal, kui mina olin noortekogus aktiivne, polnud paljud tänased noortekogulased veel sündinudki. Absoluutselt, meil on teine generatsioon, ja mitmed asjad, mida me siis tegime, olid väga uuenduslikud. Nüüd teevad neid kõik. Täna noortel on vaja välja mõelda midagi, mida pole kunagi tehtud, ja mina selles suhtes väga hästi nõu ei oska anda. Aga teisalt on noortekogu pluss see, et inimesed on aktiivsed vabatahtlikkuse alusel – see ei ole palgatöö. Noorte puhul ei tea me kunagi, kellest saab tulevane peaminister või oma ettevõtte juht või õpetaja koolis; aga selles noorteorganisatsioonis on kõik võrdsed.

Kas oleksite sattunud poliitikasse, kui poleks liitunud Keskerakonna Noortekoguga?

Mina liitusin Keskerakonnaga siis, kui noortekogu veel polnudki. Mu esimene valik oli Keskerakond, ja kuna olin noor tudeng, siis hakkasin panustama sellesse, et noortekogu kasvaks ja areneks. Jah, kui ma Keskerakonnaga liitusin, siis olin üks väga vähestest noortekogulastest, kes oli Keskerakonnas.

Millise eelise, võrreldes teiste poliitikutega, andis teile see, et olite kuulunud Noortekogusse?

See on nüüd keeruline küsimus. Ma isegi ei oska öelda, kellega ma end võrdlema peaks. Kui võrdlen vanemate keskerakondlastega, kes keskeas või veel vanemalt poliitikaga tegeleva hakkasid, siis oli ilmselt mul esimestel aastatel rohkem pealehakkamist ja uudishimulikku meelt. Noortekogus sain teha neid asju, mida vanemad inimesed poleks vaevunud tegema. Kui pean võrdlema ennast teiste erakondade inimestega, siis siin ei mängi nii suurt rolli noortekogu, kuivõrd maailmavaade. See, millesse keskerakondlased usuvad, annabki mõistmise, et sama asja peavad tähtsaks paljud Eesti inimesed.

Väidetakse, et poliitikas sõpru ei ole. Kas nõustute sellega?

Arvan, et need inimesed, kes teevad tööd nii, et nende head kaastöölised ei ole nende sõbrad, on midagi valesti teinud. Jah, mul on palju sõpru, kes pole aktiivsed poliitikas, aga samas need inimesed, kellega ma poliitikat ajan, ikkagi meeldivad mulle. Kui ma ei usaldaks oma lähimaid kaastööliseid, siis ilmselt meie töötulemus ei oleks nii hea nagu ta praegu on. Keskerakonnal on hea toetus ja inimesed panustavad siia rohkem, kui seda saaks teha ainult palgatööl.

Mis oli noortekogus olemise ajal teile kõige raskem ülesanne?

Ega seal liiga palju raskusi ei olnud. Me tegime noortekogus huvitavaid

SARNANE MAAILMAVAADE ÜHENDAB: Seda, millesse nii nooremad kui ka vanemad keskerakondlased usuvad, peavad tähtsaks paljud Eesti inimesed. Fotol Kesknnoorte Võru klubi esimees Markus Meier koos ühe esimese noortekogulase, tänase majandus- ja taristuministri Kadri Simsoniga superministeeriumi-esisel platsil.

asju. Näiteks klubide moodustamist üle Eesti. Selleks pidi leidma hea kontakti, kes oli oma kodulinnas valmis noortekogu klubi tegema. Käisime ringi ja motiveerisime noori ja tegime piirkonnaliidritele koolitusi. Lisaks tulime välja ideega luua variparlament. Teisalt: noortekogu oli selle jaoks, et katta suuri meeleavaldusi. Sel ajal, kui mina noortekogus aktiivne olin, oli Keskerakond opositsioonis, ja ühel hetkel üritas valitsus maha müüa Eesti elektrijaamu. Ühel suvel tegime järjest suuri meeleavaldusi, kus noortel oli suur roll. Varem, 1990-ndatel Eestis sellises mahus meeleavaldusi ei tehtud.

Kas näete, et Keskerakonna Noortekogust tuleb praegu pealekas Keskerakonnale?

Kindlasti tuleb. Ma arvan, et noortekogu leiavadki need noored, keda poliitika huvitab, ja aeg on näidanud, et noored tulevad peale. Ka meie erakonnas toetame seda. Oleme alati silmas pidanud, et noored oleksid aktiivsed kandidaadid kohalikel valimistel. Ka Riigikogu valimistel peab meie esimese 25 inimese hulka kuuluma noorkandidaate, kellel esimestel valimistel ei pruugi olla võimet tuua

erakonnale tuhandeid hääli, aga kellel piisab ka viiesajast häälest saamaks Riigikogu liikmeks, et sellega olla heaks eeskujuks eakaaslastele.

Andke kesknoortele üks soovitus, millest teile endale oleks noorena poliitikas olles kasu olnud.

Arvan, et mina noorena liialt kaalutlesin ja jätsin julgustükid tegemata. Noorena tasub julge olla ja ebaõnnestumisi ei panda siis liialt pahaks. Aga samas ei tasu ka lolliks minna. Kõiki oma nooruses tehtud tegusid pead kogu elu kaasas kandma. Seetõttu tasub julge olles teha ainult seda, mida sa pärast ei häbene. Üksinda uje ei tasu olla, tasub heade inimestega koostööd teha ja aktiivsust välja näidata, sest kui sa ei näita, mida sa väärt oled, siis ei pruugi teised inimesed peale vaadata seda teada. Kui juba noortekoguga liitunud on, siis see on esimene samm, ja järgmised sammud peavad olema enda tehtud.

Kuidas toimub poliitikas edukas vastandumine, mis toob juurde populaarsust?

Poliitika on väitlus- ja vaidluskunst. Oma seisukohtade eest tuleb seista, need peavad olema selgeks mõeldud, ja ei tohi karta vaielda, aga vaidlema

peab nii, et teise arvamuse esindajat ei halvustata. Arvan, et poliitikule tuleb kasuks, kui suudetakse oma seisukohti kirja panna. Võib-olla noorel inimesel võikski olla üheks sammuks oma arvamuste kuuldavaks tegemisel arvamusaluste kirjutamine.

Mäletan, kui raske oli mul aastal 1999 kirjutada ajalehte esimest arvamusalust. See oli astmelisest tulemaksust. Käisin selle paberiga pikalt edasi-tagasi ja kui sain valmis leheküljepikkuse teksti, siis ei osanud seda kuskile saata. Toonane Keskerakonna peasekretär Külle Arjakas lõpuks aitas kirjutise edastada Sõnumilehele, mis selle ka avaldas. Kui esimene arvamusalust sai avaldatud, läks järgmiste kirjutamine kergemini. Ma soovitan noortel oma mõtteid kirja panna, sest siis on need ka sügavamalt läbi mõeldud.

Kui palju peab poliitikas tegema oma eraelu arvelt kompromisse?

Ma ei arva, et eraelu arvelt peaks kompromisse tegema. Töö pärast perest loobunud, need on ilmselt väga palju nõrgemad. Vastupidi – meil on tipp-poliitikust kuuelapse-ema Mailis Reps, kes on ka minister.

Kas Riigikogu liikmed võiksid omaks võtta kultuuri, et teemad arutletaks kirglikumalt?

Nii nagu näiteks tehakse seda Suurbritannias peaministrile küsimuste esitamise ajal. Kui Londonis õppisin, siis käisin paaril korral jälgimas peaministri

küsimuste tundi, mis toimub kolmapäeviti pärastlõunal. Seda oli tõesti suurepärase vaadata, kuidas peaminister suudab misiganes teemal esitatud küsimusele vastata teravalt, aga samas vaimukalt ja sisuliselt. See on omane anglosaksi riikidele, aga kindlasti ka Eesti valijad hindavad sõnaosavaid poliitikuid.

Lõpetuseks küsin: mis on ministri-ameti juures suurim privileeg?

See, kui sa näed probleemi, mis vajab lahendust, ning sul ongi võimalik pakkuda lahendust ja seda ellu viia. Kui Keskerakond oli kümme aastat opositsioonis, siis leidis väga palju probleeme, mis olid lahendatavad, kuid kahjuks ei võetud opositsiooni kuuld. Nüüd aga on võimalik mitmeid asju paremaks muuta. Alates sellest, et kui põllumeestel on rasked ajad ja piimafarmid läksid pankrotti, siis sel aastal on pankrottilaine toetuste abil lõpetatud. Kuni selleni, et kui inimestel on maal keeruline liikuda, siis järgmisel aastal tuleb tasuta ühistranspord, ja sellega saame inimeste maal elamise koormat vähendada. Ministriamet ongi suurepärase võimalus oma töekspidamisi koos tegudega ellu viia.

Küsitles Markus Meier

TALLINNA TV
2. – 8. oktoober 2017

ESMASPÄEV, 02.10.

08:00 Pillimeeste klubi laulud 2017
09:00 Kultuurimeeter*
09:30 Saaga II (2016) 3/8*
10:00 Valimisstuudio*
11:00 Lõõtspillipidu Harmoonika 2017 Põlvas 3/4*
11:30 Majad ajas*
11:55 Innovaatiline linn*
12:20 HeadRead 2017.
Andrus Kivirähk*
13:05 XX Suur Paunvere väljanäitus*
13:35 Info TV
16:20 Maatriks*
17:00 Rändur. Horvaatia 4/4*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal.
Südasuve leegid 138/140
Korter*
19:05 Terve tervis
20:00 TÄNA. Uudised
20:20 TÄNA. Tallinna uudised
20:30 TÄNA +
20:45 Täna maailmas
21:00 TÄNA. Uudised
21:15 EV 100. Ajalugu inimese mõttmes
21:25 Inimese mõde. Ain Kaalep
22:00 Valimisstuudio
23:00 Vang (Kanada, 2014)
00:50 TÄNA. Uudised*
01:10 TÄNA. Tallinna uudised*
01:20 TÄNA +*
01:35 Täna maailmas*
01:50 Info TV

TEISIPÄEV, 03.10.

08:00 TÄNA. Uudised*
08:20 TÄNA. Tallinna uudised*
08:30 TÄNA +*
08:45 Täna maailmas*
09:00 Draamaseriaal. Südasuve leegid 138/140*
09:55 TÄNA. Uudised*
10:05 Terve tervis*
10:35 EV 100. Ajalugu inimese mõttmes*
10:45 Inimese mõde.
Ain Kaalep (2012)*
11:15 Valimisstuudio*
12:15 Lõunalood*
12:40 Eesti Võimlemine 140 (2016) 2/2
Info TV
13:20 Valimisstuudio*
17:00 Terve tervis*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal.
Südasuve leegid 139/140
Innovaatiline linn
19:05 Linnaosa lood
20:00 TÄNA. Uudised
20:20 TÄNA. Tallinna uudised
20:30 TÄNA +
20:45 Täna maailmas
21:00 TÄNA. Uudised
21:15 Mõtlemine taas
22:00 Otse künnesse
23:00 Itaalia miniseriaal.
Perekond 2/8
00:45 TÄNA. Uudised*
01:05 TÄNA. Tallinna uudised*
01:15 TÄNA +*
01:30 Täna maailmas*
01:45 Mõtlemine taas*
02:30 Info TV

KOLMAPÄEV, 04.10.

08:00 TÄNA. Uudised*
08:20 TÄNA. Tallinna uudised*
08:30 TÄNA +*
08:45 Täna maailmas*
09:00 Draamaseriaal.
Südasuve leegid 139/140*
09:50 TÄNA. Uudised*
10:00 Linnaosa lood*
10:30 Innovaatiline linn*
11:00 Otse künnesse*
12:00 OTSE: LV Pressikonverents
12:30 Mõtlemine taas*
13:15 Rändur. Horvaatia 4/4*
13:45 Info TV
15:15 Otse künnesse*
16:15 LV Pressikonverents*
16:45 Mõtlemine taas*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal.
Südasuve leegid 140/140
Meedia keskpunkt
20:00 TÄNA. Uudised
20:20 TÄNA. Tallinna uudised
20:30 TÄNA +
20:45 Täna maailmas
21:00 TÄNA. Uudised
21:15 Valimisstuudio
22:15 Dokumentaalfilm. Suusamaskide varjus (BBC, 2014)
22:45 Sa ei tohi tappa! 7/12 (Itaalia, 2015)
00:35 Meedia keskpunkt*
01:20 TÄNA. Uudised*
01:40 TÄNA. Tallinna uudised*
01:50 TÄNA +*
02:05 Täna maailmas*
02:20 Info TV

NELJAPÄEV, 05.10.

08:00 TÄNA. Uudised*
08:20 TÄNA. Tallinna uudised*
08:30 TÄNA +*
08:45 Täna maailmas*
09:00 Draamaseriaal.
Südasuve leegid 140/140*
09:55 TÄNA. Uudised*
10:05 LV Pressikonverents*
10:35 Meedia keskpunkt*
11:20 Dokumentaalfilm. Suusamaskide varjus (BBC, 2014)*
11:50 Valimisstuudio*
12:50 HeadRead 2017.
Andrus Kivirähk*

13:35 Info TV
15:45 Valimisstuudio*
16:45 Meedia keskpunkt*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Suvestuudio laulud
19:05 Horisont
20:00 TÄNA. Uudised
20:20 TÄNA. Tallinna uudised
20:30 TÄNA +
20:45 Täna maailmas
21:00 TÄNA. Uudised
21:15 Rahvaadvokaat
22:10 Kuidas varastada naist? (Leedu, 2013)
23:40 Otse künnesse*
00:40 TÄNA. Uudised*
01:00 TÄNA. Tallinna uudised*
01:10 TÄNA +*
01:25 Täna maailmas*
01:40 Info TV

REEDE, 06.10.

08:00 TÄNA. Uudised*
08:20 TÄNA. Tallinna uudised*
08:30 TÄNA +*
08:45 Täna maailmas*
09:00 Suvestuudio laulud*
09:55 TÄNA. Uudised*
10:05 Rahvaadvokaat*
11:00 Saaga II (2016) 4/8
11:30 Horisont*
12:25 XX Suur Paunvere väljanäitus*
12:55 Info TV
16:35 Rahvaadvokaat*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Suvestuudio laulud
19:00 Jäljed. Paul Pinna (2011)
19:30 Kultuurimeeter
20:00 TÄNA. Uudised
20:20 TÄNA. Tallinna uudised
20:30 TÄNA +
20:45 Täna maailmas
21:00 TÄNA. Uudised
21:15 Maagiline reede:
Taevariik UFOdega
Dokumentaalfilm. Surma väärt? (2017)
Teener (USA, 2013)
00:20 TÄNA. Uudised*
00:40 TÄNA. Tallinna uudised*
00:50 TÄNA +*
01:05 Täna maailmas*
01:20 Info TV

LAUPÄEV, 07.10.

08:00 TÄNA. Uudised*
08:20 TÄNA. Tallinna uudised*
08:30 TÄNA +*
08:45 Täna maailmas*
09:00 Suvestuudio laulud*
09:50 TÄNA. Uudised*
10:00 Ela hästi!
10:30 Terve tervis*
11:00 Kultuurimeeter*
11:30 Rahvaadvokaat*
12:25 Taevariik UFOdega*
12:55 Dokumentaalfilm.
Surma väärt? (2017)*
Info TV
13:20 Tallinna merepäevad 2017.
00:45 Lõualupidu
Horisont*
16:35 TeTeVeke lastele
17:30 TÄNA. Uudised
18:00 Jäljed. Paul Pinna (2011)*
18:05 Suvestuudio Itaalia
18:30 Piik maailma. Jaapan
19:00 Lõõtspillipidu Harmoonika 2017 Põlvas 4/4
19:30 TÄNA. Uudised
20:00 Dokumentaalfilm. Krimm läbi ajaloo (Saksamaa, 2017)
20:20 Põhi ja Lõuna (BBC, 2004) 4/4
21:15 TÄNA. Uudised
22:10 Daamide õnn (Itaalia, 2015) 5/20
22:15 Kultuurimeeter*
23:10 Lõõtspillipidu Harmoonika 2017 Põlvas 4/4*
23:40 Piik maailma. Jaapan*
00:10 TÄNA. Uudised*
00:40 TÄNA. Uudised*
01:00 Info TV

PÜHAPÄEV, 08.10.

08:00 TÄNA. Uudised*
08:20 Dokumentaalfilm.
Hobusemehed (2013)
Ela hästi!
09:00 Linnaosa lood*
09:25 TÄNA. Uudised*
09:55 Lõõtspillipidu Harmoonika 2017 Põlvas 4/4*
10:00 Dokumentaalfilm. Krimm läbi ajaloo (Saksamaa, 2017)*
11:25 Daamide õnn (Itaalia, 2015) 5/20
12:20 EV 100. Ajalugu inimese mõttmes*
12:30 Inimese mõde. Ain Kaalep (2012)*
13:00 Mina jään. Lähme peole! (2017)
13:40 Suvestuudio laulud*
14:30 Otse künnesse*
15:30 Mõtlemine taas*
16:15 Terve tervis*
16:45 Taevariik UFOdega*
17:15 TeTeVeke lastele
17:45 Kultuurimeeter*
18:15 Lõunalood
18:40 Innovaatiline linn*
19:05 Põhi ja Lõuna (BBC, 2004) 4/4*
Nädal +
20:00 Piik maailma. Jaapan*
21:00 Pillimeeste klubi
21:30 Pillimeeste klubi
22:30 Tee peal (Leedu, 2015)
00:05 Nädal +*
00:05 Pillimeeste klubi*
01:05 Info TV

Eerik-Niiles Krossile ei plaksuta enam keegi

Lapsena kasvas ta üles Nõukogude Liitu ülistava kirjanikeliidu kaunis majas keset Tallinna vanalinna. Selleaegset riigikorda kaunimaks kirjutajate koduelu püüdis üles tähendada viimasel ajal oma ropu suuga tuntust kogunud Mihkel Raud, sama hoone kasvandik.

Kui Mihkel lakkus sisse tolleaegset madala kvaliteedimärgiga õllelaga, siis Eerik-Niilese kohta niisugused andmed puuduvad. Või on salastatud. Tema tahtis juba siis saada seltsimees-härrameheks. Kõige vingemad härrad olid noorusaja krimifilmides just luurajad. Aga nemad olid salajased, kuni nad kas maha notiti või said hakkama mõne riikliku suurteoga, et siis, ordenid rinnas, saada pensionile saadetud.

Eerik-Niiles oli väga kärsitu poisslaps ja tahtis hoopis ajalehtede veergudele saada. Lõpetanud nõukaaja lõpul ülikooli tollasel menul erialal – ajaloolasena, asus ta uues taasiseseisvunud Eesti riigis tööle väliteenistusse. Kuidas ta õppis luurekoolis, või kas õppis, sellest loomulikult ei kirjutata Vikipeedias.

Sahkerdamised Angottiga

Laskmisoskustega kelkides näitas Eerik-Niiles Meegomäl käitseväe lahingukoolis suurt meisterlikkust koos peaminister Mart Laariga opositsioonijuht Edgar Savisaare pildi pihta tulistamisel.

Sellest jäi aga väheks, sest labased naljad unustatakse ruttu. Oli vaja midagi teravamalt. Eesti Raudtee erastamises osalenud Itaalia petturil Antonio Angottil aitas Eesti piiri ületada just Eerik-Niiles Kross, kes tollal töötas Eesti luurekoordinaatina. Valenime Tony Massei all ja valedokumentidega tulnud rahvusvaheliselt tagaotsitava Angotti käskis novembris 1999 piirivalvel üle piiri lasta Riigikantsleleist korduvalt helistanud Kross.

Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjonile ja ajakirjandusele põhjendas Kross seda tegu Eesti julgeoleku huvidena. Komisjoni esimees Koit Pikaro nimetas Krossi käitumist ebaprofessionaalseks ning tema väiteid teadlikuks valeks. “Minu isiklik arvamus on, et Kross tuleks edaspidi julgeolekuasutustest ja riigisaladustest hoida väga eemal,” märkis Pikaro. Nii ka tehti.

Tulek poliitikasse

Aga sellest oli kärsitule „nuhile” ikka veel vähe. Riigitööst eemaldamise järel läks

POLIITIKAS MAHAKÄINU: Eerik-Niiles Kross eurosaadik Yana Toomi büroo korraldatud arutelul Süüria kriisi teemal. Foto Scanpix

Eerik-Niiles jälle välismaale. Ta on nõustanud Moldovat, Ukrainat ja Gruusiat. Ju siis need riigid olid temast rumalamad? Targad nõu ei vaja.

2011. aasta Riigikogu valimistel proovis ta kandideerida Roheliste nimekirjas. Ei õnnestunud saada valituks.

2012. aasta augustis Venemaa soovis Eerik-Niiles Krossi rahvusvaheliselt tagaotsitavaks kuulutada, kahtlustades teda seotuses kaubalaeva „Arctic Sea“ kaaperdamisega 2009. aastal. Interpol teatas: “Palume võtta teadmiseks, et igasugune rahvusvaheline politseikoostöö läbi Interpoli kanalite Eerik Krossi asjas on vastuolus Interpoli konstitutsiooni ja reeglitega.” Kisa kui palju, aga villa vähe.

2013 tahtis Kross saada Tallinna volikokku ja oli IRL-i linnapeakandidaat. Tegid laadanalju jalgrattakäru peal ja lennutas Tallinna linnaruumis drooni, omamata selleks Lennuameti luba.

Krossi meeskond asutas veebilehe edgarsavisaar.ee, kuhu kogus laimavaid kirjutisi oletatavast korruptsioonist Tallinna linnavalitsuses. Veebileht suleti

kohtu nõudmisel. Kohus ühtlasi keelas IRL-il kasutada domeeninimesid, mis seostuvad Edgar Savisaare nimega. Kross kandideeris 2014. aastal Euroopa Parlamendi valimistel, kuid valituks ei osutunud.

Olles vahepeal IRL-ist Reformierakonda üle hüpanud, sai ta 2015. aasta Riigikogu valimistel Urmas Paeti asendusliikmena Riigikogusse. Riigikogu liige ja paadunud liiklulhuligaan! Kuidas sellesse suhtuda?

Eesti Päevaleht kirjutab, et kolme aasta jooksul oli Krossi liikluses karistatud 11 korral, kokku ulatusid trahvisummad 2800 euronit. Lisaks sellele põhjustas ta Pärnus avarii, eirates liikluskorraldust “Anna teed”. Kasutades oma lööklauset “Elu ja vabaduse asetamine rahaga ühte valemisse annab alati vale vastuse” on Kross ka krooniline riigivõlglane, majandades oma mõisat, kus tähtsaid riigiasid rikkalikult kostitas. Reformierakondlasest riigikoguliikmele Eerik-Niiles Krossile kuuluva Kõue Mõis OÜ mullune majandusaasta aruanne on ikka veel esitamata ning ettevõtte maksuvõlg ulatub 125 967 euronit.

Aastatel 1992–1995 oli Eerik-Niiles Krossi elukaaslaseks ameeriklanna Cynthia Babski, kellega ta elas koos USA-s. Varajagamise asjus kestis Krossi ja Babski vahel pikka aega kohtuvaidlus.

1995. aastast elas ta koos ettevõtja Terje Taaliga, kellest sai abielludes Terje Kross. Abielu lahutati 2008. aastal.

11. augustil 2011 abiellus Eerik-Niiles Kross Tallinna Toomkirikus juba kolmat korda, andes Jumala ees püha vande valge loori all olevale Mary Jordanile. Vanasti oli kiriklik abielu nii püha, et vaid korra sai seda nautida. Aga mis Krossil sellest!

Koostöö EKRE-ga

Nüüd aga jõuame tänasesse päeva. Mõned nädalad tagasi ütles Kross Delfis nii: „Kui Keskerakonna võimult tõukamise hind Tallinnas on koalitsioon EKRE-ga, siis on see võimalik!”

Tõde on selles, et Reformierakond annab juba mitme kuu vältel märku valmisolekust minna pärast valimisi koalitsiooni EKRE-ga. Oravad on rõhutanud seisukohta, et Kuradit on ennemgi aetud välja Peltsebuliga, nagu on meelde tuletanud mitmene eksminister Jürgen Ligi.

Seega siis on oravate võimalikuks kamraadiks näiteks fotol natsitervitusega poseeriv Viimsi kandidaat Karl Songisepp. Või uus Wunderkind Knut Thor Kaur, kes avalikult eitab holokausti. Või Jaak Madison, kes usub, et mustanahalisi võib peksta küll, kui nad just USA mundrit ei kannu. Endine riigikogulane ja praegu riigiametnikuna Euroopa Liidu eesistumise juures töötav homoaktivist Imre Sooäär (Reformierakond) ei välista samuti ühtegi koalitsioonipartnerit.

Vaadake, see pole enam nali, nagu Kanal 2 kodumaine KMD komöödiasari, kus plaksutajad saalis toimivad publikujuhi käsu peale, olgugi et nalja ei ole ollagi. Eerik-Niiles Krossile ei plaksuta enam keegi, sest see mees on oma maine aastakümnete jooksul täielikult ära lõrtsinud. Ka mitte käsu peale ei plaksuta talle enam mitte keegi.

Kesknädal

Kohtumine Nõmmel peaministriga

3. oktoobril kell 18.00 Nõmme Sõõrikukohvikus kohtumine peaministri, Keskerakonna esimehe Jüri Ratasega. Jüri Ratas arutleb külastajate Vabariigi Valitsuse senise töö ning tulevikuperspektiivide teemal.

Kohtumiseni 3. oktoobril Sõõrikukohvikus!

Kutsume kohtumisele Võrus!

Ootame kõiki toetajaid ja huvilisi kohtumisele 04. oktoobril kell 17.00 Võru kultuurimajas „Kannel”. Võroksi tuleb tervitama peaminister Jüri Ratas. Kohal on Keskerakonna kandidaadid Võru linnas. Tutvustame oma valimisprogrammi. Ühislaulu koos kõigiga laulab ansambel „Wõro Velled”. Arutleme ühises kohvilauas Võru linna arengu teemadel. Keskerakonna Võru kandidaadid. info. tel 56567853

Valimiste logifailid tuleb säilitada!

Mäletame esimesi arvuteid, mis Eestise toodi Soomest. Need olid palju täiuslikumad, kui siinsed kodukootud "Jukud", mis DOS-i põhjal ja üsna aeglasel. Aeg läks edasi ja siinsetel kursustel hakati Windowsi õpetama. Kursused olid päris kallid ja nõudlus nende järele suur.

Õpetamisel oli ka oma kaval taktika. Ei midagi ettenähtust rohkemat, et ikka edasise huvi korral jälle õppima tuleksid. Arvutikoole oli palju ja iga väikejuht tahtis oma teadmistega hiilata. Internet oli arvutis telefoniliinilt sissehelistamise modemi abil ja juba ühendusesaamine oli paras närvimäng.

Nüüd on meil valguskaabli-ajastu. Arvutid on poes palju odavamad ja juba eelinstalleeritud operatsioonisüsteemiga. Keegi enam kodus oma masinaid kruvikeerajaga ei kiiremaks ega mahukamaks tee. Arvutiõpet pakub veel vaid Töötukassa.

Oleme ammu targad ja oskame ehmatusega kaasa minna, et ID kaardil avastati välismaalaste poolt turvaauk. Muuseas, Windows lapib igakuiselt automaatselt meie arvutites turvaauke. See meid ei ehmata.

Meie innovatiivne valimissüsteem on paljudele pinnuks silmas. Tegelik viga on vaid korraldamises.

Siin pole ID-kaardiga mingit pistmist. Kes keelab säilitada logifailid vajalikuks järelkontrolliks? Mitte keegi! Nende kohene hävitamine

ongi see, mis kahtlusi tekitab. Korraldage valimistoimingud ümber ja säilitage logifailid! See turvaauk kõrvaldatakse ja elu läheb edasi. Paanikat pole vaja.

Tänases digimaailmas on palju suurem probleem see, et lausa tikutulega otsitakse programmeerijaid. Meie igapäevatarkuse juures on väga vähe neid, kes teavad, mis on muutujad, nende väärtused, andmetüübid, „int“ või sõned (mitte sõnad!).

Need on esitõed, kui hakatakse programmeerimist õppima. Kõrgkoolides seda mingil määral ka läbitakse, kuid pole palju neid, kes vaevuvad kogu seda „koodikribimise“ maailma endale selgeks tegema.

Seepärast on kõige kallimateks palgasaajateks just programmeerijad. Nende seas ka üksikud ülikallid kasiinod ja loteriide programmeerijad, sest ei saa ju võitu enne välja mängida, kui pole laekunud küllaldane „ennustatav *jackpot*“. Samuti on need lotomängud eranditult korraldajasõbralikud.

Pole kuulnud, et kasiinodesse või lototroni oleks keegi sisse muukinud. Seega, las asjatundjad teevad meie valimised turvaliseks, ja me jätkame paanika.

Meie asi on usaldada oma digiriiki. Maailma üht kuulsamat digiriiki! Usaldada saab aga seda vaid juhul, kui e-valimised oleksid logifailide säilitamise kaudu järelkontrollitavad.

Aivo Oina

Erinevad, kuid võrdsed

Kuna soovime, et valimised oleksid ausad, tuleb ikka ja jälle kõnelda valimistoimingutest.

Tundsin huvi nende kõrgealaste vastu, kes on sooritanud valimistoimingut e-hääletades. Küsitlemisel sain üksteisele täiesti sarnased vastused. Öeldi, et andis oma isikutunnistuse tütre, poja, minia, väimehe või lihtsalt mõne hea sõbra kätte, kes e-hääletuse tema nimel teostas. Ükski küsitletu ei vastanud, et oleks ise hääletanud. Põhiseaduses on öeldud, valida saab isik vaid enda dokumendiga. Järelikult on tegemist põhiseaduse jämeda rikkumisega.

Aasta algul käsitleti Vikerraadio „Meediatunnis“ e-valimiste teemat. Võtsin siis telefoni teel ühenduse saatejuht Tarmu Tammerkiga ja tahtsin teada, miks pole meie vabariik kui teatavasti IT-vallas üks maailma juhtivamaid, pöördunud meie oma teadlaste poole, kes kindlasti leiaksid mingi lahenduse, kuidas on võimalik välja selgitada, kas e-hääletusel valija on selle dokumendi omanik, millega ta valib? Või on põhjus, miks seda pole tehtud, hoopiski selles, et e-valimiste initsiaatorid kardavad, et siis võib nende poolt soovitud hääletusaak kahaneda. Vastus, mille saatejuhilt sain, oli lühike: see pole võimalik! Kripeldama jäigi tõdemus: kuidas on võimalik valimisi korraldada, kui ei selgitata välja, kas valija on selle dokumendi omanik, millega ta valib?

Teame, kuidas meie riigijuhid on maailma pidevalt teavitanud, kui võrd demokraatlik ja korruptsioonivaba on Eesti Vabariik. Hoopiski huvitavam oleks välismaale teada anda, kuidas meil kehtib korraga kaks valimissüsteemi – paberhääletus ja e-valimised, mis erinevad teineteisest nagu öö ja päev.

Eino Hindrichson,
Järvakandi, Rapla maakond

Tallinn 10130,
Toom-Rüütli 3/5,
Kesknädal

Repliik

Eesti Vabariigi põhiseaduse §60 sätestab: „Riigikogu liikmed valitakse vabadel valimistel proportsionaalsuse põhimõtte alusel. Valimised on üldised, ühetaolised ja otsesed. Hääletamine on salajane.“ Sama kehtib kohalike omavalitsuste valimiste puhul (§156). Seega põhiseaduse kohaselt ei ole vabariigi võimuorganite valimistel mingit eelhääletamist ega e-hääletamist. Vabariigi Valimiskomisjon peaks rangelt lähtuma riigi põhiseadusest ja välistama pseudovalimiste läbiviimise. Teatavasti EKRE pöördus Riigikohtu poole taotlusega e-valimised keelata. Vastus oli eitiv. Riigikohus on läinud põhiseaduse paragrahvide eiramise teele ja tõlgendab neid suvaliselt, kui leiab, et kõik on seaduspärane. Seaduspärasusest on asi kaugel.

Tekib küsimus: Kelle huvides on Riigikohus võimuorganite valimise küsimustes läinud põhiseaduse paragrahvide väänamise teele? Riigikohtu sõltumatus on sellega seatud kahtluse alla!

Elmar Hollmann, Kotkaristi kavaler
Kärblast

Uus ja vana ning uusvana

Mis hakkab meedias juhtuma, kui parrnassilt põgenetakse? Kas võib loota nn etikataevasse põletavat päikest või kaob seninegi kuma?

Ammuks see oli, kui vahetati valitsusi, tasuti teeneid meelepäraste neemede, mittetagastatavate laenude, roostetama lastud kullatünnide ja ka uute Eesti kroonidega... Loomi, sealhulgas ka piimaandjaid-võikooretootjaid, „eva-kueriiti“ lihakombinaatidesse ning tehnikat veeti metallide kokkuostu – võõrsile maha müümiseks ...

Juba mu vanaema teadis oma tähelepanekute rääkida, et iga uus on kunagine kohendatud või täiendatud vana. Isiklikest mälestustest meenub, kuidas lasksin rätsepal teha kallist, Soomest toodud riidest moekohase ülikonna. Sain seda vaid mõne korra kanda, kui vahetus mood – kadusid nn patšokid. Riputasin väärt rõivaeseme riietekappi ootele. Umbes veerand sajandi järel mood muutus, ja mul oligi varnast võtta taasmoodne ülikond (rätsep tegi sellele vaid uued, õhemad õlapadjad).

Või teine, hoopis kapitaalsem, näide. ENSV-s läks uusmaasajate perioodil ühest hobulaenutuspunktist kaduma kaks seapõrsast. Kohalik miilits tundis oma piirkonna rahvast ning peagi leidis üles nii põrsad kui ka varga. Miilitsajaoskonnas protokoll kirjutamise ajal kukkus patune naisseltsimees halama ja hakkas hoopis miilitsaid süüdistama: et kuidas ikka teda kui vaest inimest kiusatakse, aga seda ei nähta, kuidas samal ajal külakurnajad ja võõra tööjõu arvel hästi elavad peremehe, kes veel saksa ajal püssiga ringi kolasisid, nüüd

vabalt liiguvad ja vaeseid edasi kurnavad. Neid süüdistusi juhtus kuulma ka tollase julgeolekuorgani töötaja ning pakkus kohe soodsat koostöövõimalust: süüalune aidaku avastada-paljastada kurjategijaid, organ aga päästab hädalise põrsavargusest. Mõne nädalaga oligi piirkond meestest hõre! 25+5 aastat mõisteti neilegi, kel polnud eriliist vara olnudki, vaid kes olid valla-valitsuse korraldusel valvunud vintpüssi ja viie padruniga hobusesöödakuhiilaid ja suuremaid sildu; või siis lihtsalt ei meeldinud pahateinu perele. (Läks

minugi kadunud isa selle aktsiooniga 10+5 aastaks Krasnojarski kraia metsi üles töötama.)

Ehk aitab see meenutus selgitada minevikus ja tänapäeval toimivate õigus-süsteemide võimalikke järjepidevusi, mis vajavad ümberkohendusi?

Jaan Vahtra, pensionär Tallinnast

„Estonia“ hukk jääb alati aktuaalseks teemaks

Tänaseks on selge, et tegemist polnud õnnestusega, vaid kuriteoga. 852 inimese uppumine ei saa jääda nüüdisühiskonnas lõputult saladuslooriga kaetuks. Kaotasid siis kolm lähedast inimest: vanaema oli reisijate hulgas, õde ja tüdruksõber laevapersonali seas.

Rohkem kui kaks aastakümnet on piisavalt pikk aeg, et tõde toimunu kohta avalikkuse ette saaks toodud. Sellest laevahukust peaksid avalikult rääkima hakkama kõigepealt tolleaegsed juhid ja ametnikud, kellel tõenäoliselt on asetleidnu kohta rohkem ja hoopis täpsemat informatsiooni.

Ärgem unustagem sedagi, et parvlaeva „Estonia“ hukkumise päeval käis Harjumaal veider tegevus Paldiski ülevõtmiseks või hoopiski kuritegelikuks paljaksvarastamiseks. Just Harjumaal paiknesid siis veel Vene väeosad, mille relvastuse vastu kindlasti tunti huvi siin- ja sealpool ookeani. Selgitusi ja vastuseid peaksid hakkama andma ka tolleaegsed Soome, Rootsi ning EL ja NATO juhid, et lõpuks välja selgitada asjaolud seoses „Estonial“ toimunuga.

On hästi teada, et ajal, kui „Estonia“ läks 28.09.1994 viimsele reisile, toimusid Läänemeres sõjalised õppused. Siinjuures ei saa välistada eksitavaid või mitteeksitavaid laske reisilaeva pihta. On arusaamatu, miks õppustes osalenud laevad hoidusid kõrvale päästeoperatsioonist. Ning miks kõigest sellest vaikusid Eesti tolleaegsed juhid?

Selge, et täna vajame uut, sõltumatut uurimis-

Selle laeva hukkumise asjaolude sihipärasena paistevarjamine ei saa ega tohi jätta üksikõikseks mitte kedagi. Ei neid, kellele suurtragöödia rahuagel Läänemeres on tähendanud isiklikku korvamatu kaotusvalu, ega neid, keda eelkõige vapustas ja seniajani vaevab meie riigi nime üldtunnustatud kandja kaotamine. Kui kaua veel võib kesta salatsemine „Estonia“ huku ümber?

komisjoni parvlaeva „Estonia“ hukkumise põhjuste ja sellega seotud asjaolude väljaselgitamiseks.

Eesti saaks käituda tõelise eeskujuna, kes näitab, et meie riigi jaoks on prioriteetideks tema kodanikud ning oma rahva ja kõigi inimeste turvalisus. Toetan nende Rootsi ja Eesti

poliitikute arvamust, kes on olnud seisukohal, et tõde nimel peab „Estonia“ vraki üles tõstma. Kallis selline igati asjakohane, loogiline samm tõesti on, aga tänapäeval tehniliselt siiski täiesti võimalik. Aatomialveelaev „Kursk“ ju tõsteti! Küsimus on riigi tegelikes prioriteetides.

Max Kaur

Lasnamäel

Keskerakonna Lasnamäe seniiorsektsoon koguneb eesootaval sündmusterohkel tööaastal nagu varemgi kuu viimasel neljapäeval.

28. septembril tuleb meiega kohtuma Keskerakonna peasekretär **Mihhail Korb**. Üritus algab kell 14.00 Pae tn. 19.

Info Pille Lövend 5129489

Tartu kohtumised

Kolmapäeval, 27. septembril kell 14.00 tähistatakse haridusosakonna saalis (Raekoja plats 12) saabuvat eakate päeva. Osaleb abilinnapea **Artjom Suvorov**.

Neljapäeval, 28. septembril kell 14.00 tähistatakse eakate päeva KE Tartu büroos (Ülikooli 12) koos linnavolikogu esimehe **Vladimir Šokmaniga**.

Teisipäeval, 3. oktoobril kell 10–14 nõustab Keskerakonna Tartu büroos (Ülikooli 12) abivajajaid jurist **Asta Liivak**. Teenus on tasuta. Info ja registreerimine tel 55682756.

Nädala juubilar UULA ERONEN 80

Uula Kalervo Eronen (sündinud 27. septembril 1937 Helsingis) on soome ajakirjanik ja kirjanik. Ta on lõpetanud Tampere Ülikooli. Töötas 20. sajandi lõpukümnenditel üle 30 aasta ajalehe *Helsingin Sanomat* toimetuses, kirjutas põhiliselt Helsingi kohalikel teemadel, olles ka kolumnist ja juhtkirjade tegija.

Tema üheks lemmikteemaks oli Helsingi heakord. Näiteks see, kuidas kajakad risustavad Kaupatori randa ja et tuleks keelata nende toime, aga seegi, et terviseradade lähedal on vähe avalikke saunu.

Ta polemiseeris ka Helsingisse rajatavate monumentide teemadel ning ironiseeris Nõukogude Liidu juhtide kingitud Helsingi kesklinna Hakaniemi platsile sobimatu kurikuulsana Maailmarahu monumenti üle. Veerand sajandit tagasi tundis ta muret, kas autobussijaam tungib Helsingi kesklinna ühte maamarki Klaaspaleesse, ja miks linnavalitsus varjab Aurora välja uisurada.

1990. aastal tundis ta muret, et Lõunasadama akvatooriumisse ei mahu enam suuremaid laevu, ja me teame – Tallinna laevad siirdusidki hiljem Läänesadama. Ta oli *Yleisradio* uue kompleksi rajamise juures Pasi-las ja uuris, mida sisaldas Espanaadil taasavatud „Kappeli“ restoran kui luksuslik söögikoht. Paljud teemad eestlasteni tol ajal ei ulatunud, sest *Helsingin Sano-*

mat veel siia poole Soome lahte ei jõudnud.

1995 juhtis Eronen aga tähelepanu Kaivokatu liikluses peituvatele ohtudele, ning seegi teema tekitas poleemikat. 1990. aastate teise poole uudised Helsingist olid juba lähemad ka eestlastele, sest paljud meist avastasid isiklikult põhjanaabri pealinna ja selle elu. Paljud tema toona tõstatatud probleemid on tänaseks lahendatud, suuresti ka tänu Uula teravale sulele, sest tema artiklid leidsid alati laialdast vastukaja kohalikus kogukonnas. Osa neist on seoses Helsingi tormilise arenguga viimastel aastakümnetel kadunud päevakorralt, ning Uula kirjutised on muutunud seega ajalooks.

Omaette peatükk Uula Eroneni loomingus on raamatuil, mida on ilmunud kümmekond, peamiselt pärast seda, kui ta jättis töö toimetuses. Soomekeelne *Wikipedia* toob põneva loendi. Peaaegu kõiki neid ilmestab atraktiivne pealkiri, mis viitab kirjaniku enda ajakirjanduslikule taustale: „*Kenraalivalss*“ („Kindralivalss“) 1969, „*Ryssä puussa*“ („Tibla puu otsas“) 1992, „*Kuolleet eivät valita*“ („Surnud ei kurda“) 2001, „*Aaverakastaja*“ („Kummitusarmastaja“) 2006, „*Enkelit eivät käytä pikkuhousuja*“ („Inglid ei kanna aluspükse“) 2006, „*Neitsytperho*“ („Neitsiliblikas“) 2007, „*Boheemimatka – Kirjailija Kannon kaipuu*“ („Boheemlaslik reis – kirjanik Kianto igatsus“)

2010, „*Lukemisia Suomen lapsille*“ („Lugemist soome lastele“) 2012, „*Kylmäveristä*“ („Külmaveriselt“) 2014. Tegelikult esimene kirjanduslik katsetus ilmus juba aastal 1965 kogumikus „*Rühm 65*“ – novell „*Kolm serenaadi mu armastatule Almale*“. Esikteos „*Kindralivalss*“ on sõjaromaan, mis käsitleb Soome 1940. aastate sõdade lõppjärku kuni rahusõlmimise ja sõjakuri-

tegede kohtuprotsessini. Paralleelselt kajastab ta elu kodusel rindel, osutades, et sõda puudutab iga inimest ja loob olukordi, mida ei saa enam kaua muuta.

Põneva pealkirjaga romaanis „*Tibla puu otsas*“ kujutab ta elu Põhja-Soome külas, mis pidas Jätkusõjas nii-öelda lõpuni vastu, võttes liitlasteks ka kõige kahtlasemaid germaanlasi. Raamatut on hinnatud selle

omapärase huumori pärast, aga ka tegelikkuse traagika kajastamise eest.

Seni viimane romaan „*Külmaveriselt*“ viib lugeja tagasi Soome kodusõja ajastusse, kui Ida-Soome külas pidasid võimuvõitlust kodanlaseks kutsutud sadulsepp Holopainen ja ennast külakuningaks pidanud punane Kukkonen. Paljudele ei meeldinud, et Holopainen ratsutas külatänaval valges lambanahast kasukas kui Mannerheim. Seal on ka külähull Adam, keda kiusavad nii kaitsepolitsei kui ka punased. Värvikaid persoone on teoses veelgi, nagu ka ajastule iseloomulikke lugusid samagonniamajamisest. 1919 sügisõöl puhkeb tulekahju, mis ajab segamini inglid ja saatanad. Raamat põhineb tegelikel sündmustel.

Meid, eestlasi, huvitab ehk enim 2010 ilmunud „*Boheemlaslik reis – kirjanik Kianto igatsus*“. See on omamoodi dokumentaalromaan, mis põhineb Soome kirjanike reisirõõmides Eestisse, kui Soomes valitses kuiv seadus, ning loomeinimesed külastasid vaba viina nautinud lõunanaabrit sageli mitte ainult vaatamisväärsuste pärast. Pidasid peeti palju ja suhted eestlastega vaheldusid armastusest ägedate vaidlusteni. Romaani lähtekohaks on Soome selle ajastu tuntuimate kirjanike ehk niinimetatud Tulekandjate reis Eestisse mais-juunis 1931. Soomet rasis ülemaailmne majanduskriis ja pead tõstis profašistlik Lapua

liikumine. Selles pooldokumentaalises romaanis on esindatud 1920.–1930. aastate kaks vastaspoolust: traditsioonilisi väärtusi ja realismi pooldav Ilmari Kianto ning uuendusmeelne Olavi Paavolainen. Kirjanik on kasutanud palju allikmaterjali – nii eesti- kui ka soomekeelseid ajalehti, mis toona üsna täpselt kajastasid soomlastest reisi-meeste programmi.

Kahjuks Uula Eroneni loomingut pole seni veel eestindatud. Seda kummalisem, et ta on 21. sajandil olnud Eesti ühe tunnuima naiskirjaniku ja fennofiili Maimu Bergi elukaaslane, kellega ta on elanud omalaadses külustusabielus. Maimu ise on 2010 ajakirjale „*Eesti Naine*“ antud intervjuus tõdenud: „Uula on palju produktiivsem kirjanik kui mina, hiljuti ilmus tal eestiteemaline raamat „*Boheemimatka*“ – ilukirjanduslik dokumentalistika. Kohtume paar korda kuus ja käime koos välisreisidel. Oleme mõelnud, et peaksime koos elama vanemas eas, aga pole leidnud, kus. Mina ei taha loobuda Eestist, tema sellest, et igal hommikul potatatakse esikupõrandale *Helsingin Sanomat*, kus ta pikka aega töötas. Kuigi usun, et Soomes oleks lihtsam ja rahulikum elada.“ Siiski on neid viimasel kümnendil nähtud sageli koos seltskondlikel ettevõtmistel ja ka Eesti presidendi vastuvõtul.

Mart Ummelas

Kurdide riik on endiselt mägede taga

Iraagi kurdid kinnitasid rahvahääletusel taas, et soovivad omariiklust, kuigi selle saavutamine on raske maailmas, kus riikide territoriaalse terviklikkuse puutumata põhimõtet peetakse olulisemaks rahvaste enesemääramisõigusest.

Kurdistanis elab hinnanguliselt 30–40 miljonit inimest ja pindalalt on kurdide asuala võrreldav Saksamaaga, aga terviklikuks rahvusriigiks ei ole seda mägist piirkonda veel kunagi ühendatud. Praegu on see ära jagatud Türgi, Süüria, Iraagi, Iraani ja Armeenia vahel.

Kurdistani Iraagi-osa ehk Lõuna-Kurdistan saavutas autonoomiale sarnaneva seisundi 1991. aastal, kui lääneriigid kehtestasid Põhja-Iraagi kohale lennukeelutsoonid ja keskvalitsuse väed sunniti ülestõusnud kurdide poolt taanduma. Järgmisel aastal valiti regioonile eraldi parlament ja ametisse astus valitsus, kuid iseseisvust siiski välja ei kuulutatud.

2005. aasta jaanuaris, kui režiimimuutus läbinud Iraagis toimusid põhiseadusassamblee valimised, viidi kurdide aladel ühtlasi läbi mitteametlik rahvahääletus selles, kas soovitakse jääda Iraagi osaks või tahetakse iseseisvat Kurdistani riiki. 99% osavõtnutest eelistas viimast.

Iraagi põhiseaduse koostamisel lepiti aga siiski kokku föderaalses süsteemis, kurdi keel sai araabia

keele kõrval Iraagi ametlikuks riigikeeleks ning näis, et päris eraldumist ei tule.

Miks nüüd siis ikkagi jälle referendum toimus? Peamiselt muidugi seetõttu, et kurdide unistus omariiklusest ei ole kunagi kustunud. Iraagi koosseisu jäämine suruti peale väliste jõudude poolt, kuid see oli vastuvõetav vaid niikaua, kuni riigi keskvalitsus kurdide huvidega tõepoolest arvestas. Peagi puhkesid vaidlused naftalepingute sõlmimise ja tulude jaotamise üle. Kui 2014. aasta alguses peatas keskvalitsus Kurdistani regionaalvalitsusele riigieelarvest tehtavad rahaülekanded, siis kerkis iseseisvumise küsimus kohe jälle üles. Sellest ajast on seda kummi seal muudkui venitatud. Ja venitatakse veel edasi, sest üleöö keegi iseseisvust välja kuulutama ei hakka.

Iraagi Kurdistani-regiooni president Masud Barzani on öelnud, et iseseisvus soovitakse saavutada läbirääkimistel Iraagi keskvalitsuse ja teiste partneritega kahe aasta jooksul, kuid keskvalitsus ei taha sellest midagi teada. Iraagi põhiseaduskoht kuulutas kurdide iseseisvusreferendumi riigi põhiseadusega vastuolus olevaks ja Iraagi parlament võttis vastu resolutsiooni, millega kohustab

KURDISTANI LIPP. Kurdistani Iraagi-osas lehvib kurdide rahvuslipp regiooni ametliku lipuna, kuid Türgis, Iraanis ja Süürias on selle kasutamine keelatud. Kevadel keelas Iraagi parlament selle heiskamise ametihoonetele ka Kirkukis, vaidlusaluses naftalinnas, kuid linna de facto kontrollivad kurdid otsustasid seda keeldu eirata.

valitsust rakendama kõiki meetmeid, et kaitsta riigi terviklikkust.

Nii maailma suurjõud kui ka naabermaad manitsevad kurde jääma Iraagi osaks, ahvardades kohati ka sõjalise sekkumisega, sest kardavad ilmselt õigustatult, et Lõuna-Kurdistanile järgne-

nimel toetust kurdi rahva legitimeerimisele püüdlustele omariikluse saavutamiseks. Kahju ainult, et sama ei ole valmis tegema need riigid, mille vahel Kurdistan praegu ära on jagatud.

Andres Laiapae

TELLI KESKNÄDAL

Helista 617 7717 * www.tellimine.ee * tellimine@expresspost.ee

